

AVOCATUL POPORULUI

RAPORT SPECIAL

**PRIVIND VALORIFICAREA DREPTULUI LA PENSIE
DE CĂTRE CETĂȚENII ROMÂNI CARE MUNCESC ÎN
STRĂINĂTATE**

București, 2025

CUPRINS

I. SCOPUL RAPORTULUI SPECIAL	2
II. METODOLOGIA	4
III. CADRUL LEGAL APLICABIL	6
IV. JURISPRUDENȚA EUROPEANĂ	9
V. DEMERSURILE ÎNTREPRINSE DE INSTITUȚIA AVOCATUL POPORULUI LA AUTORITĂȚILE ADMINISTRAȚIEI PUBLICE CENTRALE ȘI RĂSPUNSURILE COMUNICATE	10
VI. DEMERSURILE LA NIVELUL BIROURILOR TERITORIALE ALE INSTITUȚIEI AVOCATUL POPORULUI	17
VII. CELE MAI IMPORTANTE DIFICULTĂȚI PRIVIND GESTIONAREA CERERILOR DE PENSII INTERNAȚIONALE DE CASELE TERITORIALE DE PENSII PUBLICE	20
VIII. MĂSURI ÎNTREPRINSE LA NIVELUL CASELOR TERITORIALE DE PENSII PENTRU ÎMBUNĂTĂȚIREA SITUAȚIEI	23
IX. COLABORĂRI CU OMBUDSMANII DIN ALTE STATE	25
X. CAZUISTICĂ SOLUȚIONATĂ LA NIVELUL INSTITUȚIEI AVOCATUL POPORULUI	27
XI. CONCLUZII	41
XII. PROPUNERI	43

I. SCOPUL RAPORTULUI SPECIAL

Situația descrisă prezintă relevanță din perspectiva asigurării efectivității dreptului la pensie în raport cu situația în care cetățenii români au desfășurat activitate în muncă și au efectuat un stagiul de cotizare în străinătate.

Dreptul la pensie este un drept social care asigură accesul la resurse indispensabile traiului persoanei fizice, iar din perspectiva jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, legislația care prevede plata unei pensii pentru limită de vârstă generează un drept patrimonial care se încadrează în domeniul de aplicare al art.1 din Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană a Drepturilor și Libertăților Fundamentale¹.

În ultima perioadă Avocatul Poporului a fost în mod frecvent sesizată cu petiții care au ca obiect o posibilă vătămare a dreptului la pensie, circumscris dreptului la un nivel de trai decent, prevăzut de art. 47 alin. (2) din Constituția României. De aceea, raportul special ridică o problemă de interes public², iar exercitarea reală și efectivă a dreptului protejat de art. 1 din Protocolul nr. 1 poate să necesite măsuri pozitive de protecție, «în special atunci când există o legătură directă între măsurile pe care reclamantul le poate aștepta în mod legitim din partea autorităților și dreptul la respectarea efectivă a „bunurilor” sale»³.

Raportul special semnalează deficiențe care intră sub incidența dreptului la un recurs efectiv (o cale de atac efectivă), prevăzut de art. 13 din Convenția Europeană a Drepturilor și Libertăților Fundamentale. Din această perspectivă, jurisprudența CEDO a statuat că „pentru a fi efectivă, o cale de atac trebuie să fie capabilă să ofere în mod direct o reparație pentru situația criticată”⁴, examinând fapte din perspectiva ambelor drepturi, coroborate (dreptul de proprietate și dreptul la o cale de atac efectivă)⁵.

Soluționarea aspectelor semnalate de petenți este importantă pentru recunoașterea efectivă a dreptului la pensie, având în vedere persoanele care doar prin cumularea stagiilor de cotizare din România, respectiv din alte state, pot îndeplini condițiile în vederea recunoașterii dreptului la pensie. Potrivit legislației în vigoare, până la comunicarea informațiilor de către autoritățile din străinătate, casele teritoriale de pensii emit o decizie provizorie de acordare a pensiei care nu poate fi contestată, astfel că solicitanții nu-și pot exercita drepturile care decurg din principiul accesului liber la justiție (contestație, cerere de chemare în judecată).

Așadar, dificultățile apar atunci când decizia provizorie este una de respingere, invocându-se neîndeplinirea condițiilor minim necesare pentru acordarea dreptului la pensie, în lipsa adăugării stagiului de cotizare efectuat în străinătate sau când cuantumul nu este considerat legal de către beneficiarul dreptului la pensie.

Cazuistica recunoașterii dreptului la pensie pentru cetățenii români care au muncit în străinătate are mai multe valențe, cunoscând o complexitate determinată de existența elementelor de extraneitate, și anume, implicarea instituțiilor publice din alte țări în demersurile premergătoare. Din acest motiv, deseori persoanele interesate se confruntă cu dificultăți generate de lipsa răspunsului acestor instituții care își desfășoară activitatea în domeniul pensiilor, dar și de modul defectuos al transmiterii interinstituționale a informațiilor referitoare la stagiile de cotizare efectuate în străinătate. Lipsa unor răspunsuri prompte lipsește solicitantul de exercițiul dreptului său la pensie, rămânând deseori fără venitul necesar unui nivel de trai decent pentru o perioadă semnificativă de timp.

¹ Ghidul privind art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană a Drepturilor Omului, pct.59, https://ks.echr.coe.int/documents/d/echr-ks/guide_art_1_protocol_1_rum;

² Idem, pct.116;

³ Ibidem, pct.171;

⁴ Ghidul privind art.13 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, pct.56, https://www.echr.coe.int/documents/d/echr/Guide_Art_13_ROM

⁵ Cazul *Iatridis contra Greciei*, Hotărâre CEDO din 25 martie 1999.

Alte aspecte semnalate vizează situația românilor care au reședința în străinătate și doresc să li se recunoască dreptul la pensie în țara de reședință, situația românilor deja pensionari care au reședința în țară și care doresc recalcularea pensiei prin adăugarea stagiului de cotizare efectuat în străinătate ulterior obținerii pensiei naționale pentru limită de vârstă sau chiar a beneficiarilor unor pensii europene de invaliditate care trebuie să se prezinte la reevaluarea medicală.

Problematica analizată implică două dimensiuni: una externă, raportată la recunoașterea stagiilor de cotizare efectuate în străinătate de cetățenii români, respectiv una internă, raportată la obligațiile legale ale instituțiilor publice naționale, competente să stabilească într-o manieră efectivă drepturile beneficiarilor în domeniul pensiilor.

Raportul special se concentrează pe prezentarea celor mai importante dificultăți cu care se confruntă astăzi beneficiarii dreptului la pensie europeană/internațională, identificarea soluțiilor și formularea de propuneri în scopul îmbunătățirii legislației naționale aplicabile, în vederea soluționării cu celeritate a dosarelor de pensie europeană a cetățenilor români.

II. METODOLOGIA

Numărul din ce în ce mai mare de petiții înregistrate la instituția Avocatul Poporului, constatarea relațiilor inter-instituționale dificile între autoritățile publice române și autoritățile/instituțiile competente în domeniul pensiilor din statele străine (membre ale Uniunii Europene sau state terțe), tergiversarea transmiterii în România a documentației necesare de către acestea din urmă, la solicitările caselor județene de pensii publice din România în scopul confirmării recunoașterii activității în muncă efectuate de cetățenii români în străinătate, lipsa unor căi de atac pentru deciziile provizorii emise, perioada lungă de timp scursă până la soluționarea dosarelor de pensii cu elemente de extraneitate reprezintă principalele deficiențe identificate în ceea ce privește recunoașterea efectivă a dreptului la pensie și totodată motivația elaborării prezentului Raport Special.

Astfel, de exemplu, în cadrul soluționării Dosarului nr. 9488/2023, Casa Județeană de Pensii Covasna a precizat următoarele: „din corespondența purtată de Casa Județeană de Pensii cu Compartimentul Relații Internaționale din cadrul Ministerului Muncii și Solidarității Sociale, rezultă că există multe solicitări la care nu se primesc răspunsuri din partea statului Israel de mai bine de doi ani” (cu privire la confirmarea stagiului efectuat în Israel, n.n.). ***Pentru soluționarea situației într-un termen mai scurt, persoanele în cauză sunt îndrumate să se adreseze direct acestor autorități publice din statele unde acestea și-au desfășurat activitatea în muncă***, sau chiar „***familiilor*** cu care persoana a încheiat un contract de muncă” (așa cum rezultă din adresa Casei Județene de Pensii Covasna, comunicată petentei care s-a adresat Biroului Teritorial Brașov).

Precizăm faptul că, în lipsa acestor răspunsuri/confirmări de la autoritățile competente străine din domeniul pensiilor, solicitanții cetățeni români sunt lipsiți de dreptul efectiv de a beneficia de pensie, dacă în ceea ce îi privește, condițiile legale de pensionare pot fi considerate îndeplinite numai în urma calculării și adăugării perioadelor lucrate în străinătate.

În urma analizării petițiilor înregistrate la instituția Avocatul Poporului, prin care ne este semnalată această problemă, dar și a aspectelor prezentate telefonic de către cetățeni, prin intermediul serviciului Dispecerat, a fost aprobată **sesizarea din oficiu sistemică nr.18160/2023**, în temeiul art. 16 alin. (1) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată și în contextul unei posibile vătămări a art. 47 din Constituția României, privind dreptul la un nivel de trai decent.

Ca urmare, instituția Avocatul Poporului, prin Biroul Teritorial Brașov, a întreprins **demersuri scrise** la Ministerul Muncii, Familiei, Tineretului și Solidarității Sociale (Ministerul Muncii și Solidarității Sociale la acel moment) și la Ministerul Afacerilor Externe.

De asemenea, Avocatul Poporului a aprobat **extinderea demersurilor și declanșarea unor sesizări din oficiu la nivelul tuturor birourilor teritoriale**, pentru ca acestea, la rândul lor, să solicite informații de la casele teritoriale de pensii din aria de competență, pentru a se putea determina natura și gradul de complexitate a dificultăților în obținerea documentației necesare dovedirii vechimii în muncă persoanelor care solicită să li se recunoască dreptul la pensie în România, prin luarea în considerare a perioadei lucrate în afara țării, fie în țări din Uniunea Europeană, fie în țări terțe.

Ulterior, informațiile care au fost comunicate au fost centralizate la nivel național, pentru a identifica deficiențele sistemice.

Prin aplicarea metodelor de **analiză cantitativă**, în cadrul Raportului Special au fost prezentate și analizate informații concrete privind cererile de pensii internaționale pentru persoane cu locul de ședere permanentă în raza de competență a caselor teritoriale de pensii din România, respectiv cele privitoare la cererile de pensii internaționale pentru cetățeni români cu locul de ședere permanentă în alte țări, dar și fluiditatea derulării relațiilor inter-instituționale și de colaborare cu instituțiile similare din alte state.

Prin folosirea metodei de **analiză calitativă**, au fost identificate cauzele care conduc la tergiversarea soluționării cererilor de pensie europeană sau internațională anterior menționate, în termene de peste 6 luni, ori la soluționări provizorii, în așteptarea confirmărilor privind stagiile de cotizare efectuate de către solicitanți în străinătate. Aceste constatări rezultă din analiza conținutului petițiilor înregistrate la instituția Avocatul Poporului, precum și din **răspunsurile primite** ca urmare a **demersurilor întreprinse** la autoritățile competente.

Identificarea legislației aplicabile în domeniu, atât la nivel european, cât și la nivel național, **a ierarhiei forței sale juridice și coroborarea prevederilor legale** reprezintă instrumente de lucru necesare în vederea înțelegerii modului de aplicabilitate a prevederilor legale de către autoritățile administrației publice de la nivel central și teritorial, cu competențe în domeniul stabilirii pensiilor europene.

O altă etapă a elaborării Raportului special este reprezentată de **propunerile legislative elaborate** pentru identificarea unor soluții care să conducă la îmbunătățirea situațiilor sesizate.

Ori de câte ori situațiile concrete semnalate s-au circumscris competenței materiale a instituției Avocatul Poporului, au fost înaintate adrese scrise către casele teritoriale de pensii, Casa Națională de Pensii Publice, Ministerul Muncii și Solidarității Sociale și/sau Ministerul Afacerilor Externe, **au fost efectuate anchete sau au fost emise Recomandări**.

Exemple relevante care au condus la astfel de demersuri sunt reprezentate de modul ne-unitar de aplicare și de interpretare a Acordului dintre România și Israel, emiterea cu mari întârzieri a formularelor E205, E210, emiterea unor decizii provizorii de pensie care nu pot fi contestate în fața unei instanțe de judecată.

Subliniem faptul că, atât lipsa cât și tergiversarea transmiterii informațiilor necesare de către autoritățile competente în domeniul pensiilor din celelalte state, conduc la lipsirea solicitanților, cetățeni români, de efectivitatea dreptului de a beneficia de pensie, dacă aceștia îndeplinesc condițiile legale doar în urma luării în calcul și a perioadei lucrate în străinătate.

III. CADRUL LEGAL APLICABIL

România aplică, în calitate de stat membru al Uniunii Europene, începând cu data de 1 ianuarie 2007, dispozițiile regulamentelor europene în materie de coordonare a sistemelor de securitate socială.

În prezent, sunt în vigoare și se aplică, începând cu data de 1 mai 2010, Regulamentul (CE) nr.883/2004 privind coordonarea sistemelor de securitate socială și Regulamentul (CE) nr.987/2009 de stabilire a procedurii de punere în aplicare a Regulamentului (CE) nr. 883/2004 privind coordonarea sistemelor de securitate socială. Până la data de 30 aprilie 2010, în relațiile României cu celelalte state membre s-au aplicat dispozițiile Regulamentului (CEE) nr. 1408/71 și cele ale Regulamentului (CEE) nr. 574/72.

În relația cu statele Spațiului Economic European (Liechtenstein, Norvegia, Islanda) și cu Elveția, regulamentele (CE) nr. 883/2004 și nr. 987/2009 sunt aplicabile începând cu data de 01.04.2012, respectiv 01.06.2012.

Potrivit art. 76 alin. (4) teza II din Regulamentul (CE) nr. 883/2004, „instituțiile, în conformitate cu principiul bunei administrări, răspund tuturor solicitărilor *într-un termen rezonabil* (s.n.) și comunică, în această privință, persoanelor în cauză orice informație necesară pentru exercitarea drepturilor ce le sunt conferite de prezentul regulament”.

Potrivit art. 3 alin. (2) din Regulamentul (CE) nr. 987/2009, persoanele cărora li se aplică Regulamentul nr. 883/2004 „trebuie să transmită instituției competente, informațiile, documentele sau documentele justificative pentru determinarea situației lor ori a familiei acestora, pentru a-și stabili sau păstra drepturile și obligațiile, precum și pentru a stabili care este legislația aplicabilă și, respectiv, obligațiile care le revin în temeiul acesteia”.

Potrivit paragrafului 7 din preambulul Regulamentului (CE) nr. 987/2009, „persoanele care intră sub incidența prezentului regulament ar trebui să primească din partea instituției competente un răspuns *în timp util* (s.n.) la solicitările formulate de acestea. Răspunsul ar trebui furnizat cel târziu în termenele prevăzute de legislația privind asigurările sociale din statul membru în cauză, în cazul în care sunt prevăzute astfel de termene. Ar fi de dorit ca *statele membre ale căror legislații privind asigurările sociale nu prevăd astfel de termene să ia în considerare posibilitatea de a adopta dispoziții în acest sens* (s.n.) și de a le pune la dispoziția persoanelor în cauză dacă este necesar.”

Art. 7 din Regulamentul nr. 987/16-sept-2009 de stabilire a procedurii de punere în aplicare a Regulamentului (CE) nr. 883/2004 privind coordonarea sistemelor de securitate socială reglementează că „în cazul în care o persoană este eligibilă să primească o prestație sau este obligată să plătească o cotizație, în conformitate cu dispozițiile regulamentului de bază, și instituția competentă nu dispune de toate informațiile privind situația dintr-un alt stat membru, necesare pentru a calcula definitiv cuantumul prestației sau al cotizației respective, acea instituție, la cererea persoanei în cauză, acordă respectiva prestație sau calculează respectiva **cotizație cu titlu provizoriu**, în cazul în care un astfel de calcul este posibil, pe baza informațiilor aflate la dispoziția instituției respective.

Prestația sau cotizația în cauză se recalculează odată ce instituția în cauză primește dovezile sau documentele justificative necesare”.

Potrivit art. 48 alin.(1) din Regulamentul (CE) nr. 987/2009 (Notificarea solicitantului cu privire la decizii), „*fiecare instituție notifică solicitantului decizia luată în conformitate cu legislația aplicabilă. Fiecare decizie precizează căile de atac și termenele în care pot fi introduse acestea* (s.n.). După ce instituția de contact a fost notificată referitor la toate deciziile luate de fiecare instituție, aceasta transmite solicitantului și celorlalte instituții o sinteză a acestor decizii. Un model de sinteză este elaborat de Comisia administrativă. Nota de sinteză este trimisă solicitantului în limba instituției sau, la cererea solicitantului, în limba aleasă de acesta,

recunoscută ca limbă oficială a instituțiilor comunitare în conformitate cu articolul 290 din tratat”.

Potrivit art. 50 alin. (3) din Regulamentul (CE) nr. 987/2009, „fiecare instituție obligată să plătească prestațiile provizorii sau să efectueze plata în avans, în temeiul alineatului (1) sau (2) – când solicitantul are dreptul la o prestație autonomă prevăzută de legislația aplicabilă/ în cazul în care este evident din informațiile disponibile că solicitantul este eligibil pentru o plată din partea unei instituții - informează fără întârziere solicitantul, atrăgând în mod explicit atenția acestuia asupra naturii provizorii a acestei măsuri și **asupra oricăror drepturi de a recurge la căi de atac în conformitate cu legislația sa (s.n.)**”.

Formularul E 205 „Atestat privind calitatea de asigurat în România”⁶

Formularul E 210 „Notificarea deciziei cu privire la cererea de pensie”⁷

Formularul P8000 „Cerere de informații suplimentare” (EESSI Rina)

Formular P10000 „Transfer de informații suplimentare” (EESSI Rina).

Potrivit Raportului EESSI⁸, România este pe locul 14 din 32 de țări participante în ceea ce privește procentul de cazuri active pe țară în perioada Q3-2025.

EESSI reprezintă schimbul electronic de informații privind securitatea socială creat la nivelul Uniunii Europene, necesar în situația în care instituțiile din țările europene trebuie să se coordoneze pentru a oferi beneficii sau servicii la care persoanele fizice au dreptul sau pentru a determina legislația privind securitatea socială la care se spun acestea.

Din perspectiva Casei Naționale de Pensii Publice și a caselor teritoriale de pensii din România, numărul cererilor de acordare a pensiei, cu termen de soluționare depășit, a scăzut considerabil, comparativ cu anii anteriori, ca urmare a utilizării acestui program, care înlesnește transmiterea cererilor însoțite de documentele aferente, începând cu data de 01.09.2022.

Potrivit art. 148 alin. (2) din Constituția României, „ca urmare a aderării, prevederile tratatelor constitutive ale Uniunii Europene, precum și celelalte reglementări comunitare cu caracter obligatoriu, au prioritate față de dispozițiile contrare din legile interne, cu respectarea prevederilor actului de aderare”.

În România, cadrul legal în domeniul pensiilor este reprezentat de Legea nr. 360/2023 privind sistemul public de pensii, în vigoare de la data de 1 septembrie 2024.

Astfel, art. 16 alin. (1) și (2) din Legea nr. 360/2023 privind sistemul public de pensii prevede următoarele:

„(1) Constituie stagiul de cotizare perioadele de timp pentru care asigurații datorează și/sau plătesc contribuții de asigurări sociale în sistemul public de pensii din România, precum și în alte țări, în condițiile stabilite prin instrumente juridice internaționale la care România este parte.

(2) La stabilirea prestațiilor de asigurări sociale se iau în considerare stagiile de cotizare realizate în sistemul public de pensii din România, precum și perioadele de asigurare realizate sau recunoscute conform legislației altor țări, în condițiile reglementate prin instrumente juridice internaționale la care România este parte.

⁶ A se întocmi de către instituția care instrumentează cererea pentru perioadele de asigurare realizate conform legislației pe care o aplică, conform Regulamentul CEE nr.1408/71 – art. 38, art. 43, art. 45, art.48 ; art.51 a ; art. 57(5) Regulamentul CEE nr.574/72: art. 42 (1) ; art. 43 (1) la (3); art. 69.

⁷ Fiecare dintre instituțiile în cauză completează acest formular pe care îl va transmite instituției de instrumentare, anexând un exemplar al deciziei oficiale. Dacă există mai multe instituții în cauză, se va adăuga câte un exemplar suplimentar al deciziei oficiale pentru fiecare dintre instituțiile respective - aplicarea Regulamentelor (CEE) nr.1408/71 și (CEE) nr. 574/72

⁸<https://webgate.ec.europa.eu/circabc-ewpp/d/d/workspace/SpacesStore/7c5a28fe-e4d4-48ba-a113-f46a4f9e21a0/download>

Anterior intrării în vigoare a Legii nr. 360/2023, cadrul legal în domeniul pensiilor era reprezentat de Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, cu modificările și completările ulterioare, în vigoare de la data de 1 ianuarie 2011 până la data de 1 septembrie 2024.

În legislația anterior aplicabilă, art. 19 alin. (1) și (2) din Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice prevedea aspecte similare celor regăsite în Legea nr. 360/2023⁹.

De asemenea, potrivit art. 127 din Legea nr. 360/2023 privind sistemul public de pensii, deciziile emise de casele teritoriale de pensii pot fi contestate, în termen de 45 de zile de la comunicare, la instanța judecătorească competentă.

Așadar, în actuala legislație a sistemului public de pensii, sunt păstrate dispozițiile anterioare, nefiind propuse reglementări speciale pentru deciziile emise cu caracter provizoriu.

La nivel terțiar, la data de 1 septembrie 2024, a intrat în vigoare *Ordinul nr. 874/2024 privind reglementarea modalităților de certificare a copiilor documentelor care atestă vechimea în muncă realizată anterior datei de 1 aprilie 2001 și a copiilor documentelor care atestă perioadele asimilate, precum și a existenței beneficiarilor nerezidenți*¹⁰ – emis de Președintele Casei Naționale de Pensii Publice¹¹. Ordinul nr. 874/2024 a fost adoptat cu luarea în considerare a necesității asigurării unei implementări corecte și unitare a dispozițiilor instrumentelor juridice cu caracter supranațional din domeniul securității sociale, prin elaborarea unor norme interne de aplicare, precum și oportunitatea pe care o reprezintă consolidarea relațiilor de colaborare dintre casele teritoriale de pensii și anumite instituții corespondente din străinătate.

Pe de altă parte, în ceea ce privește statele terțe, România a încheiat acorduri de colaborare în domeniul pensiilor cu mai multe state terțe.

În ceea ce privește colaborarea între România și Israel, prin Acordul între România și Statul Israel în domeniul securității sociale, a fost aprobat formularul E 205 IL, intitulat „Cerere pentru pensia pentru limită de vârstă/anticipată/anticipată parțială”, iar potrivit Aranjamentului administrativ semnat la București la 3 septembrie 2013, pentru aplicarea Acordului dintre România și Statul Israel în domeniul securității sociale, semnat la Ierusalim la 28 februarie 2011, fiecare instituție competentă va transmite instituției competente a celeilalte părți contractante, un formular care atestă perioadele de asigurare realizate în baza propriei legislații.

Acordul în domeniul securității sociale încheiat între România și Israel este aprobat prin Legea nr. 150/2012, care menționează la art. 16, pct. 2, faptul că, „dacă o persoană nu îndeplinește condițiile necesare pentru obținerea unei prestații numai în baza perioadelor de asigurare realizate în baza legislației române, instituția competentă ia în considerare, în măsura în care este necesar, perioadele de asigurare, de muncă sau de domiciliu realizate în baza legislației din Israel, atât timp cât acestea nu se suprapun, ca și când ar fi fost perioade realizate în baza legislației române”.

⁹ Art. 19 Legea nr. 263/2010: „(1) Constituie stagiu de cotizare perioadele de timp pentru care asigurații datorează și/sau plătesc contribuții de asigurări sociale în sistemul public de pensii din România, precum și în alte țări, în condițiile stabilite prin acordurile sau convențiile internaționale la care România este parte.

(2) La stabilirea drepturilor de asigurări sociale se iau în considerare stagiile de cotizare realizate în sistemul public de pensii din România, precum și perioadele de asigurare realizate sau recunoscute ca atare în alte țări, în condițiile reglementate prin instrumente juridice cu caracter internațional la care România este parte și/sau regulamente comunitare”.

¹⁰ Potrivit art. 5 lit. c)-d) din Ordinul nr. 874/2024, „**beneficiar nerezident**” desemnează *beneficiarul sistemului public de pensii*, având reședința pe teritoriul unui stat membru al Uniunii Europene, al Spațiului Economic European, Elveției, Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord sau pe teritoriul unui stat cu care România aplică acorduri bilaterale de securitate socială care prevăd exportul prestațiilor, respectiv domiciliul pe teritoriul unui stat cu care România nu aplică niciun instrument juridic cu caracter internațional sau supranațional în domeniul securității sociale care să prevadă exportul prestațiilor; „**beneficiarul sistemului public de pensii**” prevăzut la lit. c) desemnează orice persoană care beneficiază de drepturi de pensie și de alte drepturi bănești care se stabilesc și se plătesc de către casele teritoriale de pensii indiferent de instrumentele juridice în baza cărora i s-au acordat prestațiile respective.

¹¹ Ordinul nr. 874/2024 a fost publicat în Monitorul Oficial al României nr. 651 din 9 iulie 2024, Partea I.

IV. JURISPRUDENȚĂ EUROPEANĂ

Hotărârea din 12 octombrie 2023 a Curții de Justiție a Uniunii Europene, pct.6¹²: Considerentele (4), (29) și (31) ale Regulamentului nr. 883/2004 au următorul cuprins: "(4) Este necesar să se respecte caracteristicile proprii legislațiilor interne privind securitatea socială și să se elaboreze un sistem unic de coordonare.[...] (29) Pentru a proteja lucrătorii migranți și urmașii acestora împotriva aplicării extrem de riguroase a legislației interne cu privire la reducere, suspendare sau eliminare, este necesar să se introducă dispoziții care să condiționeze strict aplicarea acestor clauze.[...] (31) Potrivit Curții de Justiție, **este rolul legiuitorului național să adopte asemenea reguli** (s.n.), luând în considerare faptul că legislatorul Comunității trebuie să stabilească limitele în care se pot aplica dispozițiile dreptului intern privind reducerea, suspendarea sau retragerea unei pensii."

Hotărârea din 5 decembrie 2019 a Curții de Justiție a Uniunii Europene¹³: (35) (...) autoritățile competente ale statului membru vizat **trebuie să ia în considerare nu numai beneficiul prestațiilor de securitate socială dobândite de persoana interesată în temeiul legislației acestui stat, ci și beneficiul prestațiilor echivalente dobândite în orice alt stat membru** (s.n.).

Refuzul autorităților competente ale unui stat membru de a lua în considerare, în scopul de a determina eligibilitatea pentru o pensie anticipată, prestațiile de pensie la care un lucrător care și-a exercitat dreptul la liberă circulație are dreptul în alt stat membru poate să pună acest lucrător într-o situație mai puțin favorabilă decât cea a unui lucrător care și-a desfășurat întreaga carieră în primul stat membru și este considerată o discriminare care afectează principiul egalității de tratament.

¹² C-45/22/2023, HK c. Service fédéral des Pensions, Belgia. <https://sintact.ro/#/jurisprudence/13141556/1/hotarare-nr-c-45-22-2023-din-12-oct-2023-curtea-de-justitie-a-uniunii-europene?cm=SREST>;

¹³ C-398/18 și C-428/18, Antonio Bocero Torrico (C-398/18), Jörg Paul Konrad Fritz Bode (C-428/18) c. Instituto Nacional de la Seguridad Social, Tesorería General de la Seguridad Social, Spania, <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?jsessionid=29DBD24B05C3619684F67683A5F072AF?text=&docid=221324&pageIndex=0&doclang=RO&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=522664>

V. DEMERSURILE ÎNTREPRINSE DE INSTITUȚIA AVOCATUL POPORULUI LA AUTORITĂȚILE ADMINISTRAȚIEI PUBLICE CENTRALE ȘI RĂSPUNSURILE COMUNICATE

V.1. Instituția Avocatul Poporului, prin Biroul Teritorial Brașov, a întreprins demersuri scrise la **Ministerul Muncii, Familiei, Tineretului și Solidarității Sociale (Ministerul muncii și Solidarității Sociale, la acel moment) și la Ministerul Afacerilor Externe.**

Instituția Avocatul Poporului a solicitat **Ministerului Afacerilor Externe** să ne comunice dacă au fost constatate dificultăți în cooperarea dintre România și alte state, în domeniul pensiilor, având în vedere acordurile bilaterale sau multilaterale încheiate și ce măsuri au fost dispuse în consecință.

Prin adresa de răspuns înaintată, **Ministerul Afacerilor Externe** ne-a precizat mai multe aspecte care se referă la situația semnalată, și anume dificultățile întâmpinate de către cetățenii români în ceea ce privește încasarea pensiei cuvenite pentru perioada în care aceștia au lucrat în mod legal în alte state, pentru informații suplimentare fiind îndrumați către Ministerul Muncii, Familiei, Tineretului și Solidarității Sociale.

Instituția Avocatul Poporului a solicitat următoarele informații de la **Ministerul Muncii, Familiei, Tineretului și Solidarității Sociale:**

- *ce acorduri/protocoale de cooperare în domeniul securității sociale cu incidență în domeniul pensiilor sunt încheiate de România și sunt în vigoare la acest moment;*

- *ce dificultăți au fost semnalate de către petenți și/sau au fost constatate de către casele teritoriale de pensii publice/ Casa Națională de Pensii Publice în ceea ce privește durata de timp în care autoritățile omoloage din străinătate transmit documentele și informațiile necesare pentru recunoașterea vechimii în muncă desfășurate de către cetățenii români pe teritoriul acestor state;*

- *ce demersuri au fost efectuate și ce măsuri au fost dispuse în sensul asigurării unei colaborări interinstituționale între autoritățile române competente în domeniul pensiilor și cele din străinătate, conform acordurilor bilaterale sau multilaterale încheiate.*

Prin adresa de răspuns, **Ministerul Muncii, Familiei, Tineretului și Solidarității Sociale (MMTFSS)** ne-a precizat următoarele:

- MMTFSS a dispus analizarea adresei de către Casa Națională de Pensii Publice (CNPP, în continuare), urmând ca, în raport de concluzii, răspunsul motivat să fie comunicat instituției Avocatul Poporului, cât și ministerului de resort;

- MMTFSS a formulat un punct de vedere în anul 2022, transmis instituției Avocatul Poporului – Biroul Teritorial Brașov (în dosarul deschis pentru o petentă care reclama faptul că nu primește pensie în statul Israel, întrucât nu a fost cetățean/rezident israelian). Menționăm că dosarul a fost soluționat favorabil la acel moment, urmând a fi detaliat în capitolul destinat cazuisticii de la nivelul instituției Avocatul Poporului.

MMTFSS are atribuții specifice în domeniul pensiilor și altor drepturi prevăzute de legi cu caracter special, prevăzute în art. 6 alin. (7) din Hotărârea nr.29/2025 privind organizarea și funcționarea Ministerului Muncii, Familiei, Tineretului și Solidarității Sociale¹⁴, potrivit cărora:

- a) elaborează proiecte de acte normative și metodologia de aplicare a prevederilor legale din domeniul pensiilor, altor drepturi de asigurări sociale și drepturilor acordate prin legi speciale, la propunerea Casei Naționale de Pensii Publice;

- b) colaborează cu alte ministere și instituții la elaborarea cadrului legislativ din domeniul contribuțiilor sociale obligatorii;

¹⁴ Hotărârea de Guvern nr. 23/2022 privind organizarea și funcționarea Ministerului Muncii și Solidarității Sociale a fost abrogată de Hotărârea nr. 29/2025 privind organizarea și funcționarea Ministerului Muncii, Familiei, Tineretului și Solidarității Sociale.

c) colaborează cu alte ministere și instituții pentru a se asigura implementarea reglementărilor internaționale de asigurări sociale la care România este parte, precum și ansamblul reglementărilor comunitare;

d) elaborează legislația pentru crearea cadrului instituțional necesar implementării și funcționării sistemului de pensii administrate privat;

e) asigură, prin Casa Națională de Pensii Publice, informarea și consultarea asiguraților, precum și a pensionarilor asupra problemelor care vizează interesele acestora;

f) monitorizează și evaluează modul de implementare a politicilor de pensii și a altor drepturi prevăzute de legi cu caracter special de către Casa Națională de Pensii Publice.

V.2. Ca urmare, prin adresa înregistrată la Biroul Teritorial Pitești și retransmisă Biroului Teritorial Brașov, **Casa Națională de Pensii Publice (CNPP)**, în continuare) ne-a comunicat, în esență, următoarele aspecte:

- instrumentarea cererilor depuse în aplicarea regulamentelor europene de coordonare a sistemelor de securitate socială prezintă dificultăți inerente unei proceduri transfrontaliere;

- pentru ca instituția competentă din România să fie în măsură să instrumenteze cererea de acordare a unor drepturi de pensie depusă la o instituție din alt stat membru, aceasta trebuie însoțită de toate documentele prevăzute de legislația română necesare în vederea acordării drepturilor de pensie;

- ***legiuitorul european nu a considerat optimă instituirea unui termen de soluționare a cererilor de pensie internațională*** (s.n.) – potrivit alin. (4) teza II a art. 76 din Regulamentul (CE) nr. 883/2004, instituțiile răspund tuturor solicitărilor într-un termen rezonabil și comunică persoanelor în cauză orice informație necesară pentru exercitarea drepturilor ce le sunt conferite de regulament;

- deși nu s-a instituit un termen de soluționare a cererilor de pensii internaționale, la nivelul sistemului public de pensii din România ***se monitorizează dosarele de pensii internaționale de la ale căror date de înregistrare au trecut mai mult de 6 luni calendaristice*** (s.n.), acest aspect obligând casele teritoriale de pensii din România să adopte în cel mai scurt timp de la înregistrarea cererii, măsurile necesare obținerii documentelor sau informațiilor necesare;

- este adevărat că, în majoritatea situațiilor, întârzierile în instrumentarea cererilor de pensie internațională se datorează lipsei de răspuns/reacție din partea instituțiilor omologe corespondente din anumite state membre, însă la nivelul sistemului public de pensii din România se întreprind permanent măsuri pentru deblocarea dosarelor restante;

- în anul 2019, Institutul Asigurărilor Naționale din Israel a procedat la reinterpretarea situației cetățenilor români care au lucrat/lucrează în Israel fără a-și stabili rezidența pe teritoriul statului Israel, în special îngrijitori de persoane vârstnice, lipsindu-le de posibilitatea totalizării perioadelor de asigurare prevăzute în acord;

- în acest context, au fost întreprinse demersuri, la nivelul ministerelor muncii din cele două state, cât și la nivel diplomatic, pentru deblocarea situației create de partea israeliană în aplicarea acordului israelian, demersurile continuând și în prezent;

- în ceea ce privește demersurile de la nivelul sistemului public de pensii din România, pentru eficientizarea activității derulate la nivelul CNPP și cel al caselor teritoriale de pensii, au fost întreprinse numeroase acțiuni: organizarea periodică de videoconferințe la nivel bilateral, schimb de bune practici/informații cu instituții similare; organizarea de reuniuni de tipul „Zile de consultanță/Consultanță pe teme legate de pensiile internaționale”, în Ungaria, Italia, Marea Britanie; negocierea și semnarea de protocoale de colaborare; demersuri periodice de lângă instituțiile corespondente din alte state și pe lângă atașatii MMSS, pentru rezolvarea a mii de cazuri punctuale.

V.3. Obiectivul sesizării din oficiu a instituției Avocatul Poporului constă în identificarea situațiilor dificile create prin tergiversarea comunicării de către instituțiile străine competente în domeniul pensiilor, a documentelor necesare soluționării cererilor de recunoaștere a dreptului la pensie a cetățenilor români care au muncit în străinătate.

Din această perspectivă, observăm că atât răspunsul MMFTSS (MMSS, la acel moment) cât și răspunsul CNPP se axează preponderent pe situații care prezintă alte valențe ale problematicei semnalate și care deși nu formează neapărat obiectul sesizării din oficiu a instituției Avocatul Poporului, sunt conexe acestuia:

- lipsa recunoașterii dreptului la pensie în Israel, cetățenilor români care au desfășurat activitate de muncă pe teritoriul acestui stat;

- adoptarea de către casele teritoriale de pensii din țară a unor măsuri energice pentru soluționarea dosarelor în care este necesară transmiterea unor solicitări către instituții omoloage din străinătate pentru obținerea documentației necesare.

Din răspunsurile comunicate, rezultă că dificultățile întâmpinate fie au legătură cu situația descrisă anterior în raport cu un alt stat, fie sunt inerente, specifice procedurii transfrontaliere, nefiind comunicate la timp informațiile concrete raportat la aspectele solicitate.

Cu toate acestea, din cuprinsul răspunsului comunicat de către CNPP, *este invocată problema întârzierilor răspunsurilor solicitate din parte unor instituții omoloage din alte state* (de exemplu: „demersuri periodice de lângă instituțiile corespondente din alte state și pe lângă atașații MMSS, pentru rezolvarea a mii de cazuri punctuale”).

Ca urmare, **au fost reluate demersurile la MMFTSS** (MMSS, la acel moment), cu solicitarea să ni se comunice informații cu privire la următoarele aspecte: *câte dosare întârziate din cauza tergiversării transmiterii unui răspuns la solicitările formulate de casele teritoriale de pensii din România, sunt înregistrate la acest moment și căror state aparțin instituțiile care trebuie să comunice respectivul răspuns și documentația aferentă.*

Subliniem că prin aceste solicitări am avut în vedere în special situația acelor documente și informații care sunt necesare a fi transmise de către instituțiile omoloage din alte state, unde cetățeni români și-au desfășurat activitatea în muncă – cetățeni români care solicită recunoașterea dreptului la pensie **în România**, prin cumularea perioadei de vechime în muncă realizată în străinătate¹⁵.

Răspunsul ne-a fost comunicat de către Casa Națională de Pensii Publice (ca urmare redirectionării acesteia de către MMPS).

Așadar, prin adresa înregistrată la Biroul Teritorial Brașov al instituției Avocatul Poporului, **Casa Națională de Pensii Publice** ne comunică următoarele:

- **la data de 30 septembrie 2023**, numărul de cereri de **pensii internaționale** înregistrate la nivelul sistemului public de pensii din România era de **14.358 dosare de soluționat**, din care întârzieri mai mari de 6 luni - **2.384 dosare**;

- din totalul de 14.358 dosare în curs de soluționare:

- a) **5.058 dosare** sunt cereri de pensii internaționale pentru persoane cu locul de ședere permanentă în raza caselor teritoriale de pensii din România, din care **1.459 dosare** prezintă întârzieri mai mari de 6 luni;

- b) **9.300 dosare** sunt cereri de pensii internaționale pentru persoane cu locul de ședere permanentă în alte țări, din care **925 dosare** prezintă întârzieri mai mari de 6 luni.

Cele mai multe dosare nesoluționate datorită tergiversării comunicării informațiilor necesare se înregistrează în relația cu Italia.

¹⁵ Potrivit Legii nr. 360/2023, un cetățean român poate valorifica vechimea în muncă efectuată în state terțe cu care România a încheiat acorduri bilaterale (Republica Moldova, Canada, Israel) doar la momentul deschiderii dreptului de pensie în România, dacă nu îndeplinește altfel condițiile cumulative pentru recunoașterea dreptului la pensie pentru limită de vârstă.

Subliniem faptul că, prin aceeași adresă, CNPP își exprimă rugămintea ca instituția Avocatul Poporului să analizeze „posibilitatea acordării de sprijin administrativ (s.n.) pentru soluționarea acestor situații, prin contactarea instituției similare din celelalte state implicate, pentru a identifica soluții constructive care să vină în sprijinul cetățenilor români, care au solicitări de pensie internațională blocate”.

V.4. În anul 2024, instituția Avocatul Poporului a continuat demersurile la **Ministerul Afacerilor Externe al României** și a expus ultimul răspuns al Ombudsmanului Israelului, cu solicitarea de a ni se comunica un punct de vedere raportat la aspectele care vizează modul de implementare a Tratatului încheiat între România și Israel în domeniul securității sociale, în lumina noilor informații care ne-au fost comunicate de Ombudsmanul Israelului.

Ministerul Afacerilor Externe al României ne-a comunicat că, în contextul implementării Acordului dintre România și Israel în domeniul securității sociale, semnat la Ierusalim la 28 februarie 2011, procedura Institutului Național Israelian de Asigurări din 27.07.2014 a fost fundamental revizuită prin procedura din 31.12.2019, în sensul potrivit căruia posesorii de viză de muncă nu se califică drept rezidenți israelieni raportat la dispozițiile legii israeliene în domeniul securității sociale.

Demersurile diplomatice au fost întreprinse prin Ambasada României la Tel Aviv, fiind reluate solicitările de organizare a unui dialog bilateral, în temeiul art. 27 al Acordului, pentru clarificarea la nivelul autorităților competente a modului de interpretare și aplicare a acestuia în viitor.

Adițional, o altă problemă în materia securității sociale este semnalată, de această dată legată de acordarea pensiilor *de către România*, persoanelor care au lucrat în Statul Israel și vor să valorifice această perioadă activă. În acest sens, potrivit art. 4 din Aranjamentul administrativ pentru punerea în aplicare a Acordului, „fiecare instituție competentă va transmite instituției competente a celeilalte părți contractante, un formular care atestă perioadele de asigurare realizate în baza propriei legislații”. Ca urmare, *ambele părți au obligația de* respectare a acestei dispoziții, și anume, emiterea certificatelor care să ateste perioada de asigurare din Israel/România, acte necesare pentru obținerea pensiilor române/israeliene.

La momentul acestei corespondențe purtate, documente consulare erau emise de Ambasada Israelului la București (care atestă perioada în care persoana respectivă a avut o viză de muncă în Israel), informație considerată însă insuficientă pentru aplicarea legii române și recunoașterea acestei perioade ca vechime/perioadă asigurată).

V.5. Instituția Avocatul Poporului, prin Biroul Teritorial Brașov, s-a readresat Casei Naționale de Pensii Publice, cu solicitarea de a ni se comunica ce dificultăți întâmpină Casa Națională de Pensii Publice și casele teritoriale de pensii publice, în ceea ce privește recunoașterea întinderii dreptului la pensie pentru cetățenii români care au lucrat în Israel, în special din cauza lipsei unor certificate conforme/documente consulare în baza cărora să fie recunoscută perioada de asigurare din Israel/vechimea în muncă desfășurată de aceeași categorie de persoane, în Israel.

Ca urmare, **Casa Națională de Pensii Publice** ne-a comunicat, în esență, următoarele:

- în aplicarea prevederilor Acordului dintre România și Israel în domeniul securității sociale, cele două părți contractante își aplică propria legislație în domeniul asigurărilor sociale;
- potrivit art. 14 din Acord, dacă un cetățean al uneia dintre părțile contractante ale Acordului este asigurată în Israel, dar nu are suficiente perioade de asigurare israeliene pentru a avea dreptul la o pensie de bătrânețe sau de urmaș, se iau în considerare perioadele de asigurare realizate în baza legislației României, dacă acestea nu se suprapun cu perioadele de asigurare israeliene. Instituția competentă israeliană ia în considerare numai perioadele de asigurare realizate în baza legislației în România după 1 aprilie 1954;

- potrivit art. 16 din Acord, dacă o persoană **îndeplinește** condițiile necesare pentru obținerea unei prestații conform legislației din România, fără a lua în calcul perioadele de asigurare, de muncă sau de domiciliu realizate în baza legislației din Israel, instituția competentă română calculează prestațiile **numai în funcție de perioadele de asigurare realizate în baza legislației române;**

- dacă o persoană **nu îndeplinește** condițiile necesare pentru obținerea unei prestații numai în baza perioadelor de asigurare realizate în baza legislației române, instituția competentă ia în considerare, în măsura în care este necesar, perioadele de asigurare, de muncă sau de domiciliu realizate în baza legislației din Israel, atâta timp cât acestea nu se suprapun, **ca și când ar fi fost realizate în baza legislației române;**

- potrivit art. 4, pct. 5 din Aranjamentul administrativ semnat la București la 3 septembrie 2013, pentru aplicarea Acordului, **fiecare instituție competentă va transmite instituției competente a celeilalte părți contractante, un formular care atestă perioadele de asigurare realizate în baza propriei legislații;**

- în cadrul ultimelor discuții purtate în cea de-a doua parte a anului 2024, între partea română și cea israeliană, cea din urmă a comunicat faptul că poate confirma, prin formularul specific, doar perioadele de asigurare la riscurile de maternitate, faliment, șomaj, accidente de muncă, pentru care persoanele nerezidente au plătit contribuții în Israel și nu pe cele de pensie, în cazul cetățenilor români care au muncit în Israel fără a fi recunoscuți ca și rezidenți în acest stat. Acest fapt se datorează neachitării contribuțiilor la pensii de către persoanele nerezidente, acestea nefiind asigurate pentru pensia pentru limită de vârstă în Israel;

- perioadele de asigurare pentru pensie realizate în Israel, **trebuie confirmate ca atare (perioade de asigurare pentru pensie) de către instituția competentă din Israel pentru a putea fi valorificate (prin totalizare), de către casa teritorială de pensii din România, la stabilirea drepturilor de pensie cuvenite din sistemul public de pensii din România;**

- în vederea rezolvării situației create, au fost întreprinse mai multe demersuri, atât la nivelul autorităților competente (ministerele de resort din cele două state), cât și la nivelul autorităților competente (ministerele de resort din cele două state), cât și la nivel diplomatic, iar reuniunile bilaterale continuă și în prezent.

În sensul celor precizate de Casa Națională de Pensii Publice, *reiterăm că, în urma comunicării de către casele teritoriale de pensii publice a răspunsurilor solicitate în contextul demersurilor de identificare a dificultăților din sistem cu privire la recunoașterea dreptului la pensie pentru cetățenii români care au muncit în străinătate, am constatat că, deseori, în lipsa acestor răspunsuri/confirmări de la autoritățile competente israeliene în domeniul pensiilor, solicitanții cetățeni români sunt lipsiți de dreptul efectiv de a beneficia de pensie, dacă în ceea ce îi privește, condițiile legale de pensionare pot fi considerate îndeplinite numai în urma calculării și adăugării perioadelor lucrate în străinătate.*

Mai mult, luând în considerare că, prin aplicarea hotărârii Tribunalului Regional de Muncă din Haifa NI/16067-09-19, statul Israel nu mai recunoaște dreptul la pensie pentru cererile depuse după data de 31.12.2019 de către cetățenii români care au lucrat în acest stat, cât și faptul că, potrivit art. 16 pct. 1 din Acord, *aceiași cetățeni români nu pot valorifica perioada lucrată în Israel nici în România, cu excepția cazului când nu ar îndeplini altfel condițiile necesare pentru obținerea pensiei, constatăm că sfera de aplicabilitate a prevederilor cuprinse în Acord s-a restrâns doar la acea categorie de cetățeni români care au lucrat în Israel și nu îndeplinesc condițiile necesare pentru obținerea pensiei în România, decât prin cumularea acelei perioade lucrate în Israel, ca vechime în muncă.*

Chiar și în acest ultim caz, *solicitanții cetățeni români depind de completarea de către instituția competentă din Israel a formularului ILRO207¹⁶ care este transmis de casa teritorială*

¹⁶ Declarație privind activitatea asiguratului, conform art. 11 și art. 16 din Acord

de pensii din România. Ori, în contextul dificultăților anterior menționate, conform aspectelor semnalate atât de către Ministerul Afacerilor Externe, cât și de către Casa Națională de Pensii Publice, respectiv de casele teritoriale de pensii publice, **putem concluziona că niciun român nu mai beneficiază de recunoașterea stagiului de cotizare efectuat ca urmare a muncii, nici în Israel și nici în România.**

În concluzie, apreciem necesară luarea în considerare a modificării art.16 pct.1 din Acord¹⁷ în sensul recunoașterii în beneficiul persoanei care deja îndeplinește condițiile necesare pentru obținerea unei pensii conform legislației din România, inclusiv a stagiului de cotizare efectuat în Israel - urmând ca partea română (în speță, Ministerul Muncii, Familiei, Tineretului și Solidarității Sociale) să inițieze o nouă etapă de negocieri cu partea israeliană. Această modificare nu va afecta modul de implementare a Acordului de către statul Israel și nu intră în contradicție cu actualele prevederi legale reglementate de Legea nr. 360/2023 privind sistemul public de pensii.

V.6. Întrucât la data de 1 septembrie 2024, a intrat în vigoare Legea nr. 360/2023, următoarele prevederi legale reglementate de art. 16 alin. (1)-(2) din lege¹⁸ trebuie corelate cu cele ale Acordului, în așa fel încât cetățenii români care solicită recunoașterea dreptului la pensie în România, să poată beneficia și de valorificarea perioadei de timp în care au muncit în statul Israel.

Un alt aspect care impune clarificare, este cel referitor la faptul dacă cetățenii români care au lucrat în statul Israel au contribuit sau nu la asigurările sociale, respectiv ce alte contribuții legale au plătit aceștia în sistemul de stat israelian.

Astfel, deși din răspunsul Casei Naționale de Pensii Publice, rezultă că partea israeliană s-a exprimat în sensul că nu poate certifica decât perioadele de asigurare la riscurile de maternitate, faliment, șomaj, accidente de muncă, precum și faptul că *persoanele nerezidente nu erau asigurate pentru pensia pentru limită de vârstă în Israel, este necesar să se distingă între diferite domenii în care românii au desfășurat activitate în muncă de-a lungul timpului în Statul Israel.* În acest sens, precizăm că mai mulți petenți care s-au adresat Instituției Avocatul Poporului au susținut că plăteau contribuții de pensie în Israel, în special în domeniul construcțiilor.

V.7. Ulterior, Avocatul Poporului s-a adresat în scris MMFTSS, fiind formulate următoarele solicitări:

(1) comunicarea unor informații cu privire la potențialele soluții identificate pentru recunoașterea dreptului la pensie în beneficiul cetățenilor români care au lucrat în Israel, în special atunci când se pune în discuție lipsa emiterii de către autoritatea competentă din statul Israel a formularelor care atestă perioadele de asigurare realizate - certificate care sunt necesare pentru valorificarea, prin totalizare de către casa teritorială de pensii din România, a perioadei în care cetățenii români au desfășurat activitate în muncă în Israel, în scopul recunoașterii dreptului acestora la pensie, în sistemul public de pensii din România;

¹⁷ Art. 16 pct. 1 din Acord reglementează referitor la prestații de limită de vârstă, invaliditate și urmaș: „Dacă o persoană îndeplinește condițiile necesare pentru obținerea unei prestații conform legislației din România fără a lua în considerare perioadele de asigurare, de muncă sau de domiciliu realizate în baza legislației din Israel, instituția competentă română calculează prestațiile numai în funcție de perioadele de asigurare realizate în baza legislației române”.

¹⁸ Art. 16 alin. (1)-(2) din Legea nr. 360/2023 reglementează:

(1) Constituie stagiul de cotizare perioadele de timp pentru care asigurații datorează și/sau plătesc contribuții de asigurări sociale în sistemul public de pensii din România, precum și în alte țări, ***în condițiile stabilite prin instrumente juridice internaționale la care România este parte (s.n.).***

(2) La stabilirea prestațiilor de asigurări sociale se iau în considerare stagiile de cotizare realizate în sistemul public de pensii din România, precum și perioadele de asigurare realizate sau recunoscute conform legislației altor țări, ***în condițiile reglementate prin instrumente juridice internaționale la care România este parte (s.n.).***

(2) analizarea necesității modificării art. 16 pct. 1 din Acord, în sensul recunoașterii în beneficiul persoanei care deja îndeplinește condițiile necesare pentru obținerea unei prestații conform legislației din România, a dreptului la pensie și a calculării prestațiilor inclusiv în funcție de perioadele de asigurare, de muncă sau de domiciliu realizate în baza legislației din Israel - urmând să fie inițiată o nouă etapă de negocieri cu partea israeliană.

Ca urmare, MMFTSS a adresat mulțumiri pentru interesul manifestat și demersurile derulate de instituția Avocatul Poporului pe tema implementării de către partea israeliană a Acordului între România și Israel în domeniul securității sociale, semnat la Ierusalim la data de 28 februarie 2011, ratificat prin Legea nr. 50/2012, în vigoare începând cu data de 1 ianuarie 2013.

MMFTSS reiterează disponibilitatea și interesul constant al ministerului pentru menținerea dialogului bilateral privind aspectele sesizate de cetățenii români care au lucrat sau lucrează în statul Israel, în scopul identificării unor soluții viabile, care să permită valorificarea perioadelor lucrate în Statul Israel.

MMFTSS s-a adresat încă de la începutul anului 2020, în repetate rânduri, autorităților și instituțiilor israeliene competente privind refuzul părții israeliene de a acorda pensii israeliene pe motivul nerezidenței, în contextul existenței Acordului între România și Statul Israel în domeniul securității sociale. Comunicările au fost derulate la toate nivelurile, tehnic, politic și diplomatic, în numeroase ocazii fiind transmis mesajul părții române privind dezideratul protecției drepturilor la securitate socială ale cetățenilor unuia dintre stat pentru perioadele lucrate pe teritoriul celuilalt stat, în marja principiilor generale ale bunei credințe și reciprocității.

Demersurile MMFTSS și ale Casei Naționale de Pensii Publice au fost sprijinite de Ministerul Afacerilor Externe și de Ambasada României la Tel Aviv.

În ceea ce privește art. 16 alin. (1) din Acordul bilateral, din analiza internă la nivelul MMFTSS și CNPP, *nu a reieșit oportunitatea modificării acesteia*, prevederile sale garantând dreptului unui fost asigurat de a dobândi o pensie din sistemul public de pensii din România, în situația în care a realizat în acest sistem suficiente perioade de asigurare pentru deschiderea dreptului. Totuși, poate fi avută în vedere ulterior inclusiv o eventuală modificare a unor prevederi ale Acordului, dacă va fi agreată de ambele părți o soluție în acest sens, menită să consolideze cadrul bilateral de coordonare a securității sociale și implementarea acestuia în avantajul beneficiarilor.

Institutul Național de Asigurări din Statul Israel a menționat că, în implementarea unui acord de securitate socială, fiecare parte la acesta își aplică propria legislație, inclusiv referitor la analiza cererilor de pensie. Partea israeliană a menționat condițiile de eligibilitate pentru o pensie de bătrânețe conform legislației israeliene, respectiv: domiciliul și plata contribuțiilor de asigurări sociale în Statul Israel, indicând faptul că pentru lucrătorii străini în Statul Israel nu sunt plătite contribuții la sistemul de pensii de stat, ci se aplică un program privat obligatoriu de pensie.

MMFTSS susține ideea continuării dialogului cu partea israeliană, pentru avansarea discuțiilor în vederea identificării unor soluții bilaterale avantajoase pentru preîntâmpinarea pierderii/afectării dreptului la pensie în cazul cetățenilor români care au desfășurat activități profesionale în Israel.

În acest sens, atașatul pe probleme de muncă și sociale din cadrul Ambasadei României la Tel Aviv menține legătura cu autoritățile israeliene pe acest subiect, dar și cu cetățenii români care au nevoie de sprijin și îndrumare cu privire la drepturile de securitate socială.

Având în vedere că până la acest moment nu au fost identificate soluții concrete privind reglementarea situației cetățenilor români care au lucrat în statul Israel și că subiectul continuă să fie de importanță pentru partea română, atât MMFTSS, cât și CNPP vor face demersuri pentru continuarea dialogului bilateral în sprijinul cetățenilor români.

VI. DEMERSURILE LA NIVELUL BIROURILOR TERITORIALE ALE INSTITUȚIEI AVOCATUL POPORULUI

Avocatul Poporului a aprobat extinderea demersurilor și declanșarea unor sesizări din oficiu la nivelul tuturor birourilor teritoriale, pentru ca acestea, la rândul lor, să solicite informații de la casele teritoriale de pensii din aria de competență, pentru a se putea determina nivelul și complexitatea dificultăților existente în obținerea documentației necesare dovedirii vechimii în muncă pentru persoanele care doresc să li se recunoască dreptul la pensie în România, prin luarea în considerare a perioadei lucrate în afara țării, fie în țări din Uniunea Europeană, fie în țări terțe.

Analiza sintetică și centralizarea informațiilor comunicate în urma demersurilor întreprinse la nivelul caselor teritoriale de pensii din raza teritorială de competență a birourilor teritoriale ale instituției Avocatul Poporului

Până la data de 13 noiembrie 2023, **40 (patruzeci)** de case județene de pensii publice au comunicat răspuns instituției Avocatul Poporului. Menționăm că, întrucât Casa Județeană de Pensii Covasna comunicase un răspuns anterior declanșării demersurilor în cadrul sesizării din oficiu deschise, nu au mai fost efectuate demersuri la această casă de pensii.

Din răspunsurile comunicate, rezultă următoarele:

1. **22 (douăzeci și două)** case teritoriale de pensii au menționat faptul că întâmpină *dificultăți* în soluționarea cererilor de pensie internațională în relația cu autoritățile omoloage din diverse state UE/nonUE (Județele: Arad, Argeș, Bihor, Bistrița-Năsăud, Brașov, Brăila, Buzău, Caraș, Cluj, Covasna, Dolj, Giurgiu, Ialomița, Iași, Maramureș, Sălaj, Sibiu, Suceava, Tulcea, Vrancea, Vaslui, Vâlcea);

2. **17 (șaptesprezece)** case teritoriale de pensii s-au limitat la a comunica precizările cuprinse în răspunsul formulat de Casa Națională de Pensii Publice, care conține informații generale cu privire la situația sesizată, dar și faptul că sunt *dificultăți* în soluționarea unor dosare (vezi pct. II): Alba, Bacău, Botoșani, Călărași, Constanța, Dâmbovița, Galați, Gorj, Harghita, Hunedoara, Ilfov, Mureș, Neamț, Olt, Satu-Mare, Teleorman, Timiș);

3. **1 (una)** casă teritorială de pensii a comunicat că nu are dificultăți, toate dosarele fiind soluționate (Prahova);

4. **1 (una)** casă teritorială de pensii nu a trimis niciun răspuns (Mehedinți).

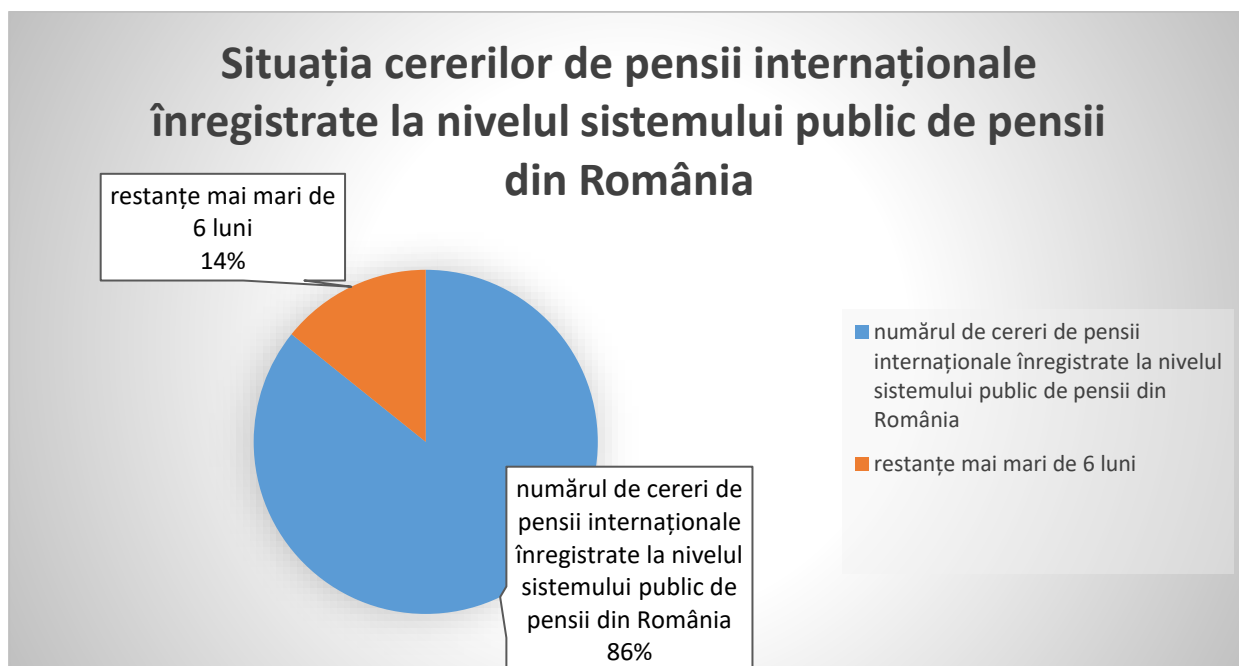
Tabel nr. 1

Nr. crt.	Țări	Case Județene de pensii care au înregistrat tergiversări/dificultăți în obținerea informațiilor de la instituțiile omoloage	Observații
1.	Italia	Arad, Suceava, Caraș-Severin, Maramureș, Tulcea, Sălaj, Bihor, Vrancea, Iași, Buzău, Sibiu, Vâlcea, Argeș, Giurgiu, Ialomița, Cluj	
2.	Grecia	Arad, Caraș-Severin, Suceava, Iași, Sibiu, Vâlcea, Argeș, Cluj	
3.	Israel	Arad, Caraș-Severin, Vaslui, Prahova, Bihor, Iași, Argeș, Cluj	CJP Vaslui: de aproximativ 3 ani, nicio cerere de pensie nu a fost soluționată de autoritățile israeliene

4.	Spania	Buzău, Argeș, Ialomița	CJP Cluj menționează că Spania este un exemplu de bune practici
5.	Germania	Argeș	CJP Cluj menționează că Germania este un exemplu de bune practici
6.	Marea Britanie	Argeș	CJP Cluj menționează că Marea Britanie este un exemplu de bune practici
7.	Franța	Arad, Bihor, Buzău	
8.	Republica Moldova	Bihor, Argeș	
9.	Cipru	Argeș, Cluj	
10.	Serbia	Argeș	
11.	Fără specificare țară	Dolj, Tulcea, Vaslui, Giurgiu, Brașov, Covasna , Timiș, Ilfov.	

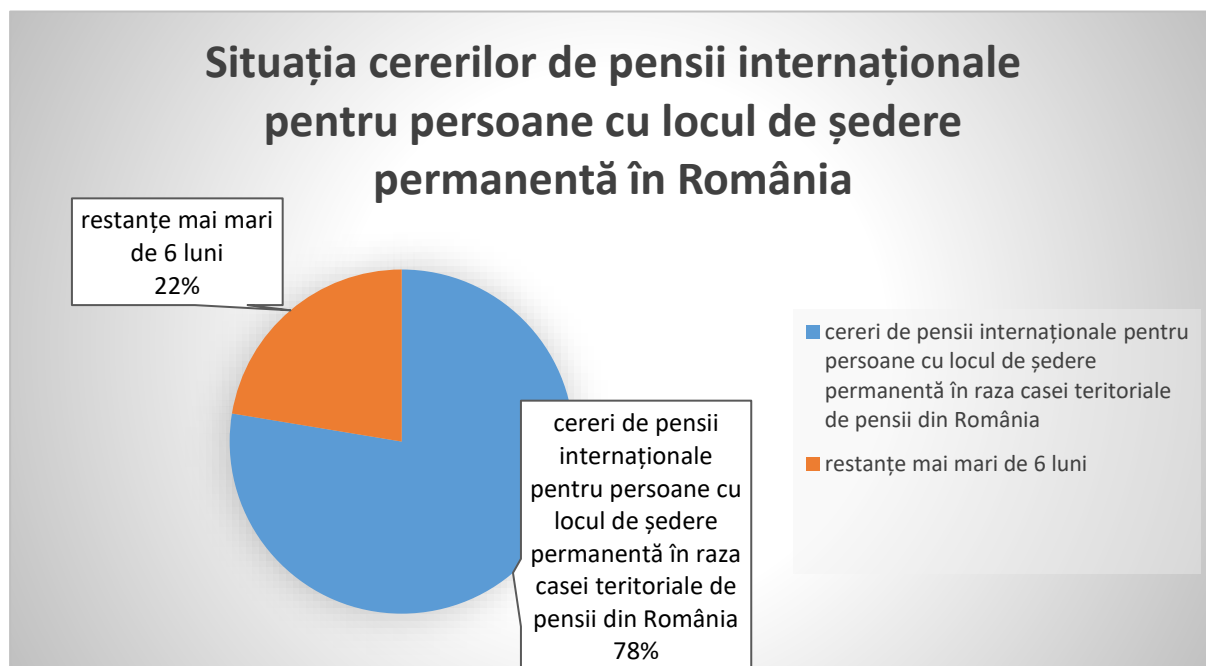
* CJP Cluj menționează că Ungaria este un exemplu de bune practici

Tabel nr. 2 Situația cererilor de pensii internaționale înregistrate la nivelul sistemului public de pensii din România la nivelul anului 2023¹⁹

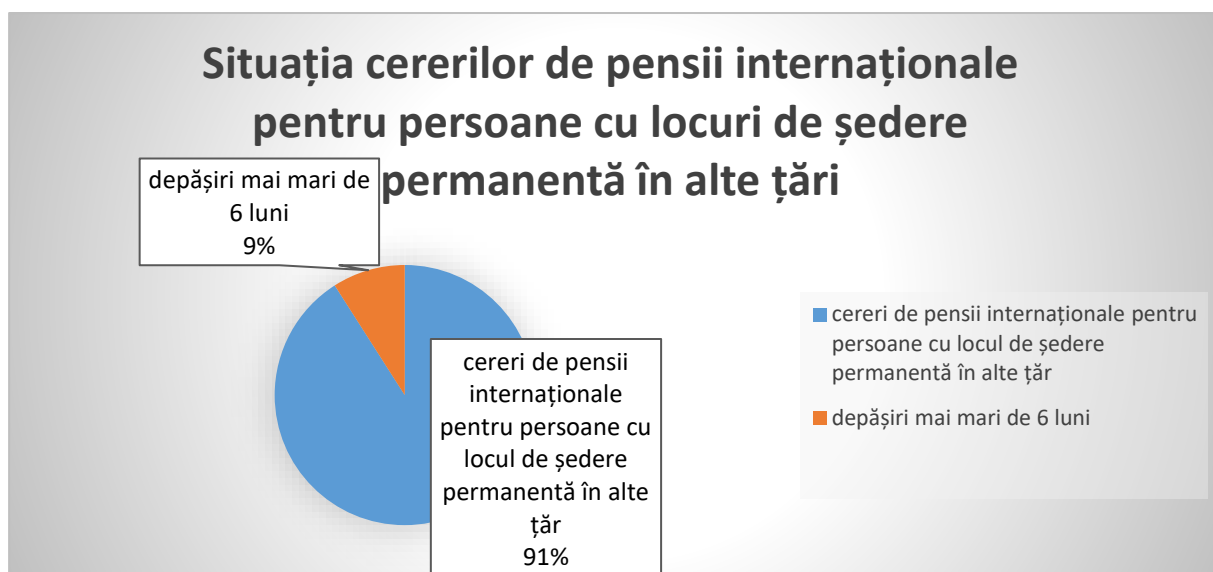

¹⁹ La data de 30 septembrie 2023, potrivit informațiilor comunicate de Casa Națională de Pensii Publice.

Tabel nr. 3 Situația cererilor de pensii internaționale pentru persoane cu locul de ședere permanentă în România la nivelul anului 2023

Tabel nr. 4 Situația cererilor de pensii internaționale pentru persoane cu locuri de ședere permanentă în alte țări la nivelul anului 2023

VII. CELE MAI IMPORTANTE DIFICULTĂȚI PRIVIND GESTIONAREA CERERILOR DE PENSII INTERNAȚIONALE DE CASELE TERITORIALE DE PENSII PUBLICE

a) casele de pensii trebuie să aștepte informații cu privire la stagiul de cotizare realizat de cetățenii români în statele membre UE (de la instituțiile publice omoloage, n.n.), astfel că decizia de pensie poate fi emisă **doar după comunicarea acestora** (s.n., Casa Județeană de Pensii Vâlcea)²⁰;

b) termenul de soluționare a cererilor de pensionare este întârziat în situația în care cetățenii români care au plecat definitiv din Italia nu și-au îndeplinit obligația de a depune la Biroul Anagrafe din cadrul primăriei la care au fost înregistrați, declarația „*dichiarazione di trasferimento di residenza all'estero*” cu privire la noua lor adresă. Noua adresă și data plecării din Italia ar fi fost astfel înregistrate în Registrul Național de Evidență a Populației Rezidente din Italia;

c) case teritoriale de pensii (CJP Vâlcea) se confruntă cu situația în care cetățenii români completează „declarația pe proprie răspundere pentru determinarea statului de ședere obișnuită în cazul persoanelor care intră sub incidența regulamentelor europene de coordonare a sistemelor de securitate socială și acorduri bilaterale de securitate socială în care România este parte” și declară că sunt stabiliți pe teritoriul României, (aspect care nu poate fi verificat la înregistrarea cererii de pensionare), însă ulterior, la momentul primirii perioadei lucrate din statul corespondent, se constată că încă locuiesc în străinătate, caz în care cererea trebuia depusă în statul de reședință, conform prevederilor Regulamentelor (CEE) nr. 883/2004 și nr. 987/2009²¹;

d) au fost înregistrate întârzieri în primirea formularelor privind confirmarea stagiilor de cotizare realizate de cetățenii români în străinătate;

e) chiar și atunci când s-au făcut trei reveniri într-un caz, nu a fost primită confirmarea stagiului realizat în **Italia (INSP Terni - CJP Maramureș)**;

f) transmiterea solicitărilor de pensie comunitară, fără a se menționa codul numeric personal al solicitantului, având în vedere că evidența drepturilor și obligațiilor de asigurări sociale se realizează în baza CNP (CJP Dolj);

g) solicitările de acordare a prestației ori solicitările de emitere a formularului E 205 RO nu sunt însoțite de documente doveditoare de vechime, motivat de faptul că până la data de 01.04.2001 nu exista o bază de date informatizată a asiguraților din România (CJP Dolj);

h) documente care atestă vechimea sunt eliberate pe numele deținut anterior schimbării stării civile, astfel că trebuie solicitate acte de stare civilă care să demonstreze evoluția acesteia (CJP Dolj);

i) la solicitările de acordare de prestații și/sau de confirmarea perioadelor de asigurare realizate pe teritoriul unui stat (E205) transmise de casa teritorială de pensii din România, se înregistrează întârzieri mari, care conduc la blocarea soluționării solicitării, în timp ce alte solicitări sunt înregistrate (CJP Dolj);

j) emiterea cu mari întârzieri a formularelor E205, E210 solicitate de către casa teritorială de pensii (CJP Tulcea);

k) netransmiterea copiilor certificate, conform cu originalul, ale documentelor care atestă vechimea în muncă realizată în România (CJP Tulcea, CJP Bihor);

l) dificultăți în obținerea confirmării perioadelor de asigurare realizate conform legislației de asigurări sociale a fiecărui stat implicat în soluționarea unei cereri de pensie internațională,

²⁰ Casa Județeană de Pensii Vâlcea nu menționează dacă în acest interval de timp al așteptării, emite o decizie provizorie de pensionare.

²¹ Apreciem că, prin răspunsul comunicat, casa teritorială de pensii se referă la faptul că nu întotdeauna situația de fapt este concordantă cu cea de drept în ceea ce privește locul de ședere al cetățeanului român, ceea ce determină și autoritatea competentă și țara aparținătoare a acesteia, în ceea ce privește soluționarea cererii de acordare a pensiei.

precum și a documentelor privind realizarea stagiilor de cotizare realizate de foștii asigurați ai sistemului public de pensii din România, anterior datei de 01.04.2001 (CJP Sălaj);

m) în lipsa confirmării, prin emiterea formularului E 205/P5000, de către instituția de pensii din celălalt stat membru pe teritoriul căruia solicitantul pensiei a realizat stagiul de cotizare, casa teritorială de pensii din România nu poate efectua un calcul provizoriu al cuantumului prestației, nefiind posibilă totalizarea perioadelor de asigurare, respectiv verificarea îndeplinirii *condiției sine qua non* privind acordarea pensiei și realizarea stagiului de cotizare necesar (CJP Sălaj);

n) în relația cu Republica Moldova, se solicită de către aceasta tot mai des, transmiterea cererilor originale, depuse de către solicitanții drepturilor de pensie la casa teritorială de pensii din România, deși cererile transmise de aceasta din urmă respectă prevederile Acordului încheiat între România și Republica Moldova (CJP Bihor);

o) formularul E 205 IT necesar pentru deschiderea dreptului de pensie în România este transmis cu întârziere, iar până la emiterea deciziei de pensie comunitară se ajunge și la un an de așteptare (CJP Vrancea);

p) întârzieri în soluționarea dosarelor între 6 luni și 2 ani, întrucât casa teritorială de pensii nu a primit confirmarea stagiilor de cotizare realizate în străinătate de către solicitanții pensiei (CJP Iași);

r) lipsa de răspuns/reacție din partea instituțiilor omoloage corespondente din anumite state membre, dificultăți generate de durata de timp în care acestea transmit documentele și informațiile necesare pentru recunoașterea vechimii în muncă desfășurate de către cetățenii români pe teritoriul acestor state (CJP Vaslui, CJP Buzău, CJP Dâmbovița, CJP Mureș, CJP Harghita, CJP Argeș etc.);

s) legiuitorul european nu a considerat optimă instituirea unui termen de soluționare a cererilor de pensie internațională;

ș) reinterpretarea începând cu anul 2019, a statutului legal al cetățenilor români care au lucrat/lucrează în Israel fără a-și stabili rezidența în acest stat, ceea ce a avut ca efect lipsirea unei categorii importante de cetățeni români de posibilitatea totalizării perioadelor de asigurare prevăzute în Acordul încheiat între România și Israel, ratificat prin Legea nr.150/2012, intrat în vigoare la data de 01.01.2013;

t) deficit de personal al autorităților italiene raportat la numărul mare de solicitări și de persoane care au lucrat pe teritoriul Italiei.

Situații exemplificate de casele teritoriale de pensii:

I. cazul unei persoane pentru care CJP Maramureș a solicitat la INSP Terni Italia, confirmarea stagiului de cotizare la data de 14.11.2022.

În cursul anului 2023, deși au fost făcute 3 reveniri, nu a fost primit răspuns;

II. o cerere depusă în Franța de o persoană, în data de 05.06.2018, a fost primită de CJP Bihor abia în data de 09.07.2022. Casa teritorială de Pensii Bihor a cerut în același an, lămuriri suplimentare privind stagiul de cotizare asimilat, realizat în Franța, atât pe suport hârtie, cât și prin programul informatic RINA.

Cererea a fost soluționată cu decizie cu caracter provizoriu, până la primirea informațiilor solicitate;

III. cereri care au fost trimise în Italia încă din anul 2020 privind comunicarea formularelor solicitate (stagii de cotizare realizate de către cetățenii români pe teritoriul Italiei, decizii de pensionare), nu au primit răspuns (CJP Bihor);

IV. cea mai veche solicitare de confirmare a vechimii la care CJP Buzău nu a primit răspuns a fost transmisă către Italia (INSS Terni) la data de 24 august 2022, cu adresă de revenire întocmită în 2 februarie 2023;

V. timpul de așteptare pentru formularele solicitate din Israel ajunge de foarte multe ori până la doi ani la nivelul CJP Bihor;

VI. la nivelul CJP Iași sunt întârzieri în soluționarea dosarelor între 6 luni și 2 ani, întrucât nu au fost primite confirmări ale stagiilor de cotizare realizate în străinătate de către solicitanții de pensie.

VIII. MĂSURI ÎNTREPRINSE LA NIVELUL CASELOR TERITORIALE DE PENSII PENTRU ÎMBUNĂTĂȚIREA SITUAȚIEI:

a) numărul cererilor de acordare a pensiei, cu termen de soluționare depășit, a scăzut considerabil, comparativ cu anii anteriori, ca urmare a utilizării programului de transmitere a cererilor însoțite de documentele aferente prin aplicația EESSI/RINA, începând cu data de 01.09.2022;

b) videoconferințe organizate cu INPS TERNI Italia, dar și cu instituții din alte state (Canada, Spania, Republica Moldova) la nivelul CNPP și cel al caselor teritoriale de pensii;

c) începând cu data de 24 iulie 2023, Grecia a informat CNPP că a fost desemnată încă o instituție care va gestiona cazurile noi;

d) o strânsă colaborare cu Ambasada României din Italia - Biroul atașatilor pe probleme de muncă și sociale;

e) monitorizarea dosarelor de pensii internaționale de la ale căror date de înregistrare au trecut mai mult de 6 luni calendaristice și reveniri ale caselor teritoriale de pensii la solicitările inițiale, pentru a intra în posesia formularelor necesare în vederea emiterii deciziilor de pensionare (de exemplu, CJP Dolj face reveniri chiar și de 3-4 ori);

f) încheierea unor acorduri bilaterale de colaborare în vederea protejării drepturilor cetățenilor străini care au lucrat/lucrează și/sau domiciliază pe teritoriul unor state terțe;

g) continuarea demersurilor întreprinse la nivelul diplomatic pentru deblocarea situației create de partea israeliană în aplicarea acordului bilateral;

h) organizarea de reuniuni de tipul „Zile de consultanță pe teme legate de pensii internaționale” cu alte state;

i) demersuri suplimentare periodice lângă instituțiile de asigurări sociale din străinătate, dar și la atașatii MMSS din cadrul ambasadelor din țările în cauză;

j) punerea în plată a cetățenilor români beneficiari a prestațiilor la care sunt îndreptățiți în temeiul legislației europene, de la data depunerii cererii de pensie în România, indiferent de data la care primesc formularele de legătură solicitate;

k) se apreciază că implementarea schimbului electronic de date va îmbunătăți colaborarea cu instituțiile din alte state, iar timpul de așteptare se va diminua;

l) casele teritoriale de pensii întocmesc și transmit către CNPP, raportări lunare care evidențiază situațiile punctuale unde a fost atins termenul de așteptare de 6 luni, conform unei proceduri de lucru stabilite la nivel național;

m) răspunsul prompt al Ambasadei României din statul unde casa teritorială de pensii a făcut solicitare punctuală de intermediere în relația cu casele de pensii omoloage, situațiile fiind soluționate cu celeritate (CJP Brașov);

n) persoanele în cauză (asigurați sau viitori pensionari) sunt îndrumate să contacteze centrul SOLVIT din România²² (CJP Brașov). SOLVIT este un serviciu oferit de administrația națională a fiecărei țări din Uniunea Europeană, care intervine inclusiv în probleme legate de drepturile de pensie și își propune să soluționeze cazul suspus atenției acestuia în termen de 10 săptămâni de la data la care acesta a fost acceptat;

o) la data de 27.06.2023, a fost semnat **Protocolul de colaborare între Casa Națională de Pensii Publice din România și Institutul de Tutelă și Asistență a Muncitorilor (ITAL-UIL)**²³

²² https://ec.europa.eu/solvit/what-is-solvit/index_rohtm/;

²³ Institutul de Tutelă și Asistență Socială a Muncitorilor (ITAL-UIL) din Republica Italiană, funcționează pe teritoriul statului român prin intermediul Asociației Latina, care va asigura serviciile cu titlu gratuit; https://www.cnpp.ro/noutati/-/asset_publisher/FbjvUfJwDu7P/content/comunicat-referitor-la-protocolul-de-colaborare-intre-casa-nationala-de-pensii-publice-din-romania-si-institutul-de-tutela-si-asistenta-a-muncitoril-1;jsessionid=sHtg8xK2Hk5NrNrEvViKvPYU-bPtx8L7ICR8Zfi5TQvkZWG75TQy!51261143!1689548690102

din Italia, având drept scop sprijinirea asiguraților și beneficiarilor sistemului public de pensii din România și/sau Italia în vederea obținerii drepturilor de asigurări sociale. Astfel, asigurații și beneficiarii sistemului public de pensii din România și/sau Italia vor apela la serviciile ITAL-UIL România în vederea acordării, reluării în plată, recalculării drepturilor de pensie cuvenite din sistemul public de pensii român și/sau italian, precum și în vederea menționării în plată a acestora.

IX. COLABORĂRI CU OMBUDSMANII DIN ALTE STATE

Avocatul Poporului a întreprins demersuri pentru a semnaliza situația prezentată, către omologii săi din Italia²⁴, Grecia²⁵, Franța²⁶, Republica Moldova²⁷ și Israel, respectiv către Ambasadorul Israelului în România, în virtutea legăturilor de colaborare interinstituțională.

Ca urmare a demersurilor întreprinse, Ombudsmanii statelor menționate ne-au comunicat:

- în cazul petițiilor referitoare la întârzierile și dificultățile apărute, au fost efectuate verificări la instituțiile publice competente, pentru documentarea circumstanțelor expuse și identificarea carențelor existente, inclusiv a impedimentelor de ordin legislativ;
- a fost analizată interacțiunea cu instituțiile partenere din alte state;
- cetățenii români care se confruntă cu probleme în soluționarea aspectelor legate de contribuțiile sociale pentru pensie, în raport cu instituțiile publice ale statului respectiv, sunt invitați să se adreseze Ombudsmanului din țara în cauză;
- a avut loc investigarea neprimirii răspunsurilor de la autoritatea publică competentă în domeniul securității sociale;
- s-au efectuat verificări cu privire la implementarea pe deplin a acordurilor bilaterale încheiate, inclusiv din perspectiva cumulării perioadelor de asigurare înregistrate în cele două țări partenere.

La nivelul statului **Israel**, ne-a fost comunicat că, întrucât între anii 2014-2018, a fost recunoscută în mod eronat eligibilitatea la pensie pentru limită de vârstă a cetățenilor români care au lucrat în Israel, în pofida prevederilor legale menționate, instanța a statuat că cererile pentru această prestație care au fost depuse la NII până la 31.12.19 trebuie aprobate; *cererile depuse după această dată vor fi respinse.*

De asemenea, **Președintele Coordonării naționale a Ombudsmanilor regiunilor și provinciilor autonome, Italia** (Difensore Civico della Regione Lazio) ne-a comunicat că recunoaște importanța problemei semnalate și adoptă măsurile necesare, prin identificarea unui traseu birocratic care să poată conduce la rezultatele sperate.

În acest sens, domnul Președinte *îndeamnă cetățenii români cu probleme legate de recunoașterea perioadelor de contribuție să transmită problema spre structura pe care o reprezintă*, atașând formularul furnizat împreună cu documentația necesară. Totodată, domnul Președinte (Difensore Civico della Regione Lazio) și domnul Vicepreședinte (Difensore Civico della Regione Umbria) *au solicitat oficial o întâlnire cu biroul INPS din Terni*, prin intermediul unei adrese din data de 6 mai 2024, înaintate domnului director INPS Terni.

Având în vedere răspunsurile primite de la Ombudsmanii la care ne-am adresat, am constatat două direcții asupra cărora domniile lor s-au concentrat, și anume:

1. întreprinderea unor demersuri la autoritățile publice naționale competente în domeniul pensiilor și al asigurărilor sociale;
2. comunicarea disponibilității de a media astfel de situații concrete care vizează persoanele nemulțumite de situațiile nesoluționate, invitând partea română la exemplificarea cazuisticii (Ombudsmanul Israelului, Ombudsmanul Greciei, Ombudsmanul Franței, Ombudsmanul Italiei).

²⁴<https://www.ombudsman.europa.eu/en/european-network-of-ombudsmen/members/all-members>; <https://www.coordifescivicaitalia.it/>; La nivelul Italiei, fiecare regiune are un ombudsman, însă Coordinamento Nazionale dei Difensori Civici delle Regioni e delle Province autonome asigură legătura dintre aceștia;

²⁵ <https://www.synigors.gr/el/>;

²⁶ <http://www.defenseurdesdroits.fr/>;

²⁷ <https://old.ombudsman.md/>

Așadar, este concluzionată relevanța analizării de la caz la caz, de către instituția Avocatul Poporului a oportunității medierii prin înaintarea unor adrese scrise Ombudsmanului din țara unde este situată autoritatea publică reclamată, în scopul soluționării petițiilor prin care este semnalată lipsa comunicării unui răspuns de la autoritățile publice cu competențe în domeniul pensiilor și asigurărilor sociale.

X. CAZUISTICĂ SOLUȚIONATĂ LA NIVELUL INSTITUȚIEI AVOCATUL POPORULUI

X. a. Demersuri întreprinse de instituția Avocatul Poporului în urma petițiilor înregistrate la nivel central sau la nivel teritorial

Italia

1. O petentă cu domiciliul în România, s-a adresat instituției Avocatul Poporului exprimându-și nemulțumirea legat de faptul că a depus la registratura Casei Locale de Pensii Sector 5 - Serviciul Pensii Internaționale dosarul necesar stabilirii pensiei internaționale pentru perioada în care a activat în Italia și România, fără să primească răspuns în termen legal. Din cuprinsul petiției, rezultă faptul că, prin decizia emisă de Casa Județeană de Pensii Bacău, petenta a fost înscrisă la pensie pentru limită de vârstă, începând cu anul 2014, pensia fiind stabilită în baza următoarelor elemente: stagiul de cotizare realizat în România de 23 ani, 2 luni și 16 zile; punctaj mediu anual 0,66716 din care 0,04365 aferent indicelui de corecție. Urmare cererii sale, s-a procedat la transferul dosarului cu plata drepturilor de pensie preluat în plată de Casa Locală de Pensii Sector 5 de care petenta aparține teritorial.

În data de 15.12.2021, petenta a depus la Casa de Pensii București formularul european RO 202 și E 207 RO, formulare transmise instituției italiene în data de 27.02.2022 spre competență soluționare, respectiv transmiterea stagiului de cotizare din ITALIA, având în vedere că petenta a efectuat în această țară un stagiul de cotizare de 10 ani, 11 luni și 8 zile.

Astfel, în luna octombrie 2023, a fost emisă o decizie privind acordarea unor drepturi de pensie comunitară cu începere de la 01.08.2022 (data preluării prin transfer a dosarului de la Casa Județeană de Pensii Bacău), decizie prin care s-a stabilit o pensie în cuantum de 982 lei, în raport de un punctaj mediu anual de 0,61904 și un stagiul total de cotizare realizat de 10 ani, 11 luni și 8 zile în Italia și 23 ani, 2 luni și 16 zile în România. În urma efectuării calculului pensiei comunitare și comparării cu pensia națională, *se preciza că se menține în plată cuantumul pensiei naționale fiind mai avantajos.*

Cu toate acestea, învederăm că, în temeiul prevederilor art. 52 alin. (3) din *Regulamentul european nr. 883/2004 privind coordonarea sistemelor de securitate socială*, persoana interesată are dreptul să primească din partea instituției competente a fiecărui stat membru în cauză cea mai mare dintre valorile calculate în conformitate cu alin. (1) lit. (a) și (b), și anume, prestația independentă (pensia națională), respectiv prestația pro-rata (în cazul de față, cuantumul la nivel european - valoarea rezultată ajustată în raport cu durata efectivă a perioadelor de cotizare efectuate în Italia).

De asemenea, în temeiul art. 54 alin. (1) din același Regulament, în cazul în care se cumulează prestații de același tip cuvenite în temeiul legislației a două sau mai multe state membre, clauzele pentru prevenirea cumulului prevăzute de legislația unui stat membru nu se aplică în cazul unei prestații pro-rata.

Ca urmare, luând în considerare că petenta este îndreptățită la primirea unei prestații bănești acordate de autoritatea competentă în domeniul pensiilor din Italia, în concordanță cu stagiul de cotizare realizat de petentă în această țară, având în vedere că domnia sa îndeplinește și condiția de vârstă necesară, având 69 de ani, au fost continuate demersurile la Casa Națională de Pensii Publice. Dosarul este în curs de soluționare. **(Dosar nr. 24771/2023)**

2. O petentă s-a adresat Biroului Teritorial Bacău, cu privire la tergiversarea de către Casa Județeană de Pensii Neamț a soluționării cererii sale de stabilire a drepturilor de pensie pentru limită de vârstă, având în vedere stagiul de cotizare realizat în Italia.

Ca urmare a demersului efectuat de Biroul Teritorial Bacău, Casa Județeană de Pensii Neamț ne-a comunicat, în esență, faptul că, prin cererea înregistrată în data de 9 martie 2023,

petenta a solicitat stabilirea pensiei comunitare tip limită de vârstă, iar din verificarea îndeplinirii condițiilor de pensie din sistemul public de pensii din România a rezultat un stagiul de cotizare realizat în România de 10 ani, 4 luni și 21 zile, stagii realizate în condiții normale de muncă. În aceste condiții, nefiind îndeplinită condiția stagiului minim de cotizare de 15 ani, prevăzut de lege, a fost emisă o decizie de respingere a cererii, fiind necesară confirmarea stagiilor de cotizare realizate în Italia.

În acest scop, la data de 28.06.2023, Casa Județeană de Pensii Neamț a transmis către INPS Terni formularele aferente pensiei solicitate, care atestă tipul pensiei solicitate, stagiile de cotizare realizate în sistemul public de pensii din România, cât și solicitarea privind confirmarea stagiilor de cotizare realizate în Italia, însă până la data transmiterii către Biroul Teritorial Bacău a adresei înaintate, aceste informații nu au ajuns în posesia autorității sesizate.

Ulterior, ca urmare a unei noi solicitări a Biroului Teritorial Bacău, Casa Județeană de Pensii Neamț ne-a informat că la data de 28.08.2023 INPS Terni a transmis informațiile solicitate, ceea ce a permis autorității sesizate să emită Decizia de pensie comunitară tip limită de vârstă în data de 14.09.2023, așadar după 6 luni. **(Dosar nr. 21964/2023)**

3. Un petent s-a adresat Biroului Teritorial Bacău și a solicitat sprijinul pentru obținerea pensiei comunitare. Acesta susținea că a solicitat acordarea pensiei comunitare ca urmare a desfășurării activității în Italia, depunând în acest sens toate documentele necesare la Casa Județeană de Pensii Neamț, cererea fiind înregistrată în luna ianuarie 2021, dar că până la data formulării petiției, nu a fost emisă decizia de pensionare.

Urmare demersurilor întreprinse de Biroul Teritorial Bacău, Casa Județeană de Pensii Neamț a comunicat inițial că cererea prin care petentul a solicitat acordarea pensiei comunitare din Italia a fost transmisă la data de 30 septembrie 2021 și recepționată de instituția similară italiană la data de 11 noiembrie 2021, nefiind instituit un termen legal în care INPS TERNI ar trebui să comunice formularele de legătură și decizia de pensie.

Față de cele comunicate, au fost reluate demersurile la Casa județeană de Pensii Neamț cu rugămintea de a examina oportunitatea efectuării unei noi intervenții către instituția similară italiană, autoritatea sesizată confirmând efectuarea unei noi corespondențe cu INPS TERNI. Ulterior, petenta a intrat în posesia deciziei de pensionare în luna septembrie 2023, la mai mult de 2 ani de la data depunerii dosarului de pensionare. **(Dosar nr. 19106/2023)**

4. O petentă s-a adresat Biroului Teritorial Iași, exprimându-și nemulțumirea față de nevalorificarea vechimii în muncă de 1 an și 2 luni, lucrate în Italia în perioada 2010-2011, ulterior acordării pensiei pentru limită de vârstă în România, de către Casa Județeană de Pensii Hunedoara, relatând, totodată, că solicitarea sa de recalculare a pensiei adresată în acest sens în 2015 nu a fost soluționată nici până la data prezentei.

Urmare demersurilor întreprinse la Casa Județeană de Pensii Hunedoara, au rezultat următoarele:

- întrucât a realizat stagiul de cotizare în Italia, la data de 04.08.2015, petenta a depus la Casa Județeană de Pensii Hunedoara, formularele RO 202 (instrumentarea unei cereri de pensie de bătrânețe) și E 207 (certificat privind cariera de asigurat), pentru acordarea pensiei din sistemul de asigurări sociale din statul precizat anterior, și nu valorificarea stagiului de cotizare realizat în Italia la drepturile de pensie din România;

- în baza solicitării din 19.10.2015, Casa Județeană de Pensii Hunedoara a transmis instituției de asigurări sociale din Roma - Italia formularul E 202 RO (instrumentarea unei cereri de pensie de bătrânețe), precum și toate actele doveditoare depuse;

- ca urmare a corespondenței purtate cu autoritățile italiene, la data de 30.06.2016, Casa Județeană de Pensii Hunedoara a transmis în Italia formularul E 205 RO reprezentând vechimea realizată de petentă în România, iar la data de 19.05.2017, au fost înregistrate în evidențele Casei

Județene de Pensii Hunedoara formularele emise de autoritățile italiene E 210 IT și E 205 IT; Formularul E 210 IT reprezintă notificarea de respingere a acordării de pensie din Italia, deoarece petenta nu a realizat stagiul minim necesar în acest stat pentru a beneficia de pensie, iar formularul E 205 IT conține vechimea realizată în Italia, respectiv 51 de săptămâni;

- în concluzie, prin cererea adresată CJP Hunedoara în cursul anului 2015, petenta nu a solicitat valorificarea stagiului de cotizare realizat în Italia la drepturile de pensie de care beneficiază în România, ci înscrierea la pensie în statul italian, iar despre neîndeplinirea condițiilor în acest stat, a fost informată în scris de autoritățile italiene;

- la stabilirea drepturilor de pensie în România se valorifică *doar perioadele de asigurare din alte țări, fiind excluse veniturile pe baza cărora au fost plătite contribuțiile*, astfel că pentru aceste perioade nu se calculează punctaj în condițiile prevăzute de art. 94 - 100 din Legea nr. 263/2010 și, în consecință, nu influențează cuantumul pensiei din țara noastră;

- perioadele de asigurare realizate în alte țări vin în sprijinul solicitanților de pensie din România numai în cazul în care potențialul pensionar nu a realizat în țara noastră stagiul complet de cotizare, nefiind cazul petentei. **(Dosar nr. 75/2021)**

5. Un petent s-a adresat Biroului Teritorial Oradea, menționând că este beneficiar al pensiei pentru limită de vârstă. Petentul susținea că a muncit legal în Italia o perioadă de 5 ani, motiv pentru care în anul 2017, a solicitat Casei Județene de Pensii Bihor înaintarea actelor necesare la casa de pensii competentă din Italia, în vederea obținerii vechimii în muncă. Deoarece nu a primit răspuns, în luna septembrie 2019, petentul a depus o nouă cerere în vederea înaintării actelor în Italia, însă nici de această dată nu a primit răspuns. La data de 1 noiembrie 2019, petentul a solicitat Casei Județene de Pensii Bihor dovada transmiterii cererii de pensionare în Italia.

În urma demersurilor întreprinse, Casa Județeană de Pensii Bihor ne-a comunicat că, toate formularele necesare pentru înscrierea la pensia pentru limită de vârstă a petentului, au fost expediate instituției în cauză din Italia și anume Direzione Provinciale di Terni, regione Umbria, Vialle della Stazioni 5, 05100 Terni. Pentru conformitate a fost anexat borderoul înregistrat cu nr. 90873/06.09.2019, borderou care a fost transmis petentului, în copie. **(Dosar nr. 628/2019)**

6. O petentă, cu domiciliul în România, s-a adresat instituției Avocatul Poporului, precizând faptul că a depus la Casa Județeană de Pensii Dolj, un dosar pentru acordarea pensiei comunitare, comunicându-i-se că acesta a fost transmis către autoritățile publice competente din Italia. Cu toate acestea, deși au trecut 10 luni de la depunerea dosarului în România și 8 luni de la data transmiterii acestuia în Italia de către Casa Județeană de Pensii Dolj, nu i s-a comunicat nici un răspuns. Petenta a fost îndrumată să se adreseze Casei Naționale de Pensii Publice, Direcția Relații Internaționale.

7. Un petent, cetățean italian, s-a adresat instituției Avocatul Poporului, semnalând faptul că pensia sa a fost sistată de INTS (autoritatea publică competentă în domeniul pensiilor din Italia). Petentul a fost îndrumat să se adreseze Ombudsmanului local al regiunii în care locuiește (Difensore civico) sau să solicite relații Casei Naționale de Pensii Publice, Direcția Relații Internaționale.

Belgia

O petentă, cu domiciliul în Belgia, s-a adresat instituției Avocatul Poporului în legătură cu tergiversarea soluționării dosarului de pensie comunitară, înaintat Casei Naționale de Pensii a Municipiului București (serviciul pensii internaționale). În urma demersului întreprins, Casa de Pensii a Municipiului București ne-a transmis răspunsul către petentă, care conține explicații privind emiterea deciziei de respingere (imposibilitatea reconstituirii stagiului de cotizare din România) și decizia de respingere privind acordarea unor drepturi de pensie comunitară. **(Dosar nr. 4383/2019)**

Austria

Un petent s-a adresat Biroului Teritorial Oradea, semnalând că a trimis în luna mai 2018 Casei Județene de Pensii Bihor actele necesare pensionării însă nu a mai primit niciun răspuns. De asemenea, ne-a înștiințat și cu privire la încercările eșuate ale Casei de Pensii din Austria de a lua legătura cu Casa Județeană de Pensii Bihor.

În urma demersurilor întreprinse la Casa Județeană de Pensii Bihor, ne-a fost comunicat că, în data de 10.05.2018, a fost înregistrată cererea de pensionare a petentului, transmisă de către instituția de instrumentare din Austria, Versicherungsanstalt für Eisenbahnen und Bergbau. Împreună cu cererea de pensionare au fost transmise formularul E 205 și o copie a carnetului de muncă românesc care nu era vizat pentru conformitate cu originalul de către instituția de instrumentare, motiv pentru care nu putea fi folosit la stabilirea stagiului de cotizare realizat de către petent în România.

De asemenea, Casa Județeană de Pensii Harghita a emis formularul E 205 RO privind stagiul de cotizare realizat de petent în România, iar pe baza formularului E 202 AT au fost stabilite drepturi de pensie anticipată comunitară, acestea fiind stabilite începând cu data de 01.08.2018, data solicitării înscrise la punctul 13 din formularul E 202 AT, urmând ca decizia de pensionare, însoțită de certificatul de viață să fie expediate la adresa de domiciliu a pensionarului (**Dosar nr. 207/2019**).

Grecia

O petentă s-a adresat instituției Avocatul Poporului, sesizând faptul că locuiește de 18 ani în Grecia, unde a depus dosarul pentru pensionarea anticipată, în urmă cu trei ani, însă nu i s-a comunicat niciun răspuns. Petenta a fost îndrumată să se adreseze Ombudsmanului din Grecia sau să solicite relații Casei Naționale de Pensii Publice, Direcția Relații Internaționale.

Germania/Israel

Un petent s-a adresat Biroului Teritorial Târgu-Mureș, precizând că este pensionar limită de vârstă, conform deciziei emise în anul 2022, acordându-i-se o pensie în cuantum de 883 lei. Petentul a susținut că pe lângă perioada de muncă desfășurată în România, a mai muncit și în străinătate, 9 ani în Germania, respectiv 4 ani în Israel, perioadă care nu a fost inclusă de către Casa Județeană de Pensii Mureș, la momentul stabilirii dreptului de pensie.

De asemenea, nu deținea informații dacă documentele din care rezultă perioada în care a muncit în cele două țări străine au fost comunicate Casei Județene de Pensii Mureș, pentru ca aceasta să recalculeze dreptul de pensie incluzând noile date, motiv pentru care a depus o cerere de recalculare la Casa Județeană de Pensii Mureș, însă nu i s-a comunicat nici un răspuns.

În urma demersului întreprins de Biroul Teritorial Mureș la Casa Județeană de Pensii Mureș, aceasta a comunicat că au fost transmise formularele către NATIONAL INSURANCE INSTITUTE DEPARTMENT OF OLD AGE AND SURVIVORS- ISRAEL în 08.12.2022.

Casa Județeană de Pensii Mureș mai arată faptul că titularul a completat și depus formularele RO 202 și RO E207 prin care a solicitat o pensie pentru limită de vârstă din Germania. În data de 16.01.2023, Casa Județeană de Pensii Mureș a transmis prin intermediul aplicației RINA formularele P2000, P5000 împreună cu actele care atestă munca prestată în Germania de către titular, către DEUTSCHE RENTENVERSICHERUNG NORDBAYERN.

Deocamdată, nici instituția din Germania nu a răspuns solicitărilor referitoare la confirmarea stagiului de cotizare realizat în Germania și la acordarea unei pensii pentru vechimea realizată în acest stat.

Deoarece niciuna din cele două instituții de pensii nu au răspuns solicitărilor instituției noastre de a confirma stagiul de cotizare realizat în aceste state, Casa Județeană de Pensii Mureș s-a aflat în imposibilitate de a emite o decizie de pensie în baza Acordului dintre România și Statul

Israel, respectiv o decizie de pensie comunitară conform prevederilor Regulamentelor (CEE) nr. 883/2004 și nr. 987/2009.

În urma continuării demersurilor la Ministerul Muncii și Solidarității Sociale și a retransmiterii acestora către Casa Națională de Pensii Publice, această din urmă instituție publică a comunicat faptul că, în ceea ce privește relația cu Statul Israel, România aplică prevederile Acordului dintre România și Statul Israel în domeniul securității sociale, semnat la Ierusalim la 28 februarie 2011, ratificat prin Legea nr. 150/2012, intrat în vigoare la 01.01.2013.

De la intrarea sa în vigoare și până în anul 2019, Acordul a fost aplicat de autoritățile israeliene competente (Institutul Asigurărilor Naționale) inclusiv în ceea ce privește eligibilitatea pentru acordarea pensiei de limită de vârstă, cetățenilor români care au muncit în Statul Israel, indiferent dacă aceștia aveau sau nu calitatea de rezident în Israel, în perioada desfășurării de activități profesionale pe teritoriul statului israelian, iar începând cu anul 2019. Institutul Asigurărilor Naționale din Israel a procedat la reinterpretarea situației cetățenilor români care au lucrat/lucrează în Israel fără a-și stabili rezidența pe teritoriul Statului Israel.

Această schimbare de practică a avut drept efect lipsirea unei categorii importante de cetățeni români care munciseră în Statul Israel de posibilitatea totalizării perioadelor de asigurare prevăzute de Acord. **(Dosar nr. 14440/2023)**

Spania

O petentă s-a adresat Biroului Teritorial Timișoara și a relatat că a depus la Casa de Pensii din Madrid un dosar pentru acordarea drepturilor la pensie pentru limită de vârstă. La data de 15 februarie 2019, Casa de Pensii din Madrid i-a comunicat că dosarul său a fost transmis Casei Județene de Pensii Cluj, pentru calcularea pensiei comunitare.

Petenta preciza însă că dosarul trebuia trimis Casei Județene de Pensii Vaslui, unde are domiciliul și unde a lucrat anterior mutării sale în Spania.

De la data depunerii actelor pentru stabilirea drepturilor de pensie la Casa de Pensii din Madrid, Spania, petenta nu a mai primit niciun răspuns, exprimându-și în acest sens nemulțumirea față de durata lungă de instrumentare a dosarului său.

Urmare demersurilor întreprinse, Casa Județeană de Pensii Cluj ne-a comunicat că cererea de pensie a fost redirecționată spre competentă soluționare la CJP Vaslui în data de 23.04.2019.

Ulterior, Casa Județeană de Pensii Vaslui ne-a comunicat următoarele:

- conform art. 3 din Ordinul nr. 1887/06.08.2018 al CNPP - București, Casa Județeană de Pensii Cluj, care are calitatea de pol de competență în funcție de D.P.INSS Madrid a transferat Casei Județene de Pensii Vaslui dosarul de pensie comunitară al petentei, aflată în pensie pentru limită de vârstă, în evidențele acestei din urmă casă de pensii;

- D.P. INSS Madrid - instituția de instrumentare a trimis formularele E 202 ES, E 205 ES, E 207 ES și a solicitat formularele E 205 RO, E 210 RO;

- Casa Județeană de Pensii Vaslui a transmis către D.P. INSS Madrid formularele E 205 RO, perioadele de asigurare din sistemul public român E 210 RO - notificarea deciziei cu privire la cererea de pensie;

- Casa Județeană de Pensii Vaslui a notificat petenta, la adresa de rezidență din Spania, soluția oficială dată la cererea depusă la instituția spaniolă respectiv Decizia emisă privind acordarea unor drepturi de pensie comunitară (recalculare), prin care se motivează rămânerea în plată a pensiei acordate inițial, în soluționarea cererii depuse de petentă la data de 07.03.2016 în România, soluția fiind întemeiată pe prevederile pct. (3), art. 52 din Regulamentul (CE) nr. 883/2004, conform cărora petenta beneficiază de pensia mai avantajoasă, stabilită prin totalizare-proratizare. **(Dosar nr.415/2019)**

Marea Britanie

Prin petiția adresată Biroului Teritorial Brașov, o petentă domiciliată în Municipiul Făgăraș, județul Brașov, ne-a precizat că este beneficiară a pensiei comunitare, dosarul său de pensionare fiind la Casa Județeană de Pensii Covasna începând cu anul 2022, întrucât a avut domiciliul stabil în Marea Britanie. În anul 2024, petenta a revenit definitiv în România și a contactat Casa Județeană de Pensii Covasna în acest sens, solicitând să i se transfere dosarul de pensie în localitatea unde domiciliază în prezent, în Municipiul Făgăraș, județul Brașov. *Cu toate acestea, după 1 an de la începerea acestor demersuri, petenta menționează că nu i-a fost transferat dosarul și în continuare i se solicită depunerea Declarației de viață.* De asemenea, în lunile octombrie 2024, respectiv aprilie 2025 petenta menționa că nu a primit pensia fie pentru că i s-a precizat de către Casa Județeană de Pensii Covasna că nu era depus Certificatul de viață (deși anunțase revenirea în România), fie pentru că a fost o eroare, iar în data de 12 mai 2025 din nou nu a primit pensia, fără să cunoască motivul.

Ca urmare, **petenta solicită transferarea dosarului de pensie în Municipiul Făgăraș, județul Brașov - unde domiciliază în prezent și acordarea atât a pensiei la care este îndreptățită, cât și a cupoanelor de pensie.**

Având în vedere aspectele sesizate, Biroul Teritorial Brașov s-a adresat Casei Județene de Pensii Covasna. În urma acestui demers, **Casa Județeană de Pensii Covasna** ne-a comunicat următoarele:

- petenta este beneficiară a unei pensii comunitare, iar începând cu anul 2024 s-a restabilit în România, solicitând transferul dosarului de pensie de la Casa Județeană de Pensii Covasna către Casa Județeană de Pensii Brașov. Transferul dosarului *se află în curs de soluționare*, întrucât întârzierea transferului este cauzată de anumite *dificultăți tehnice* independente de voința Casei Județene de Pensii Covasna;

- referitor la plata drepturilor la pensie, s-au înregistrat întârzieri punctuale pentru lunile octombrie 2024, aprilie 2025 și mai 2025 (tot din motive tehnice), însă acestea au fost remediate în scurt timp, pensiile fiind achitate la următoarele date: pentru luna octombrie 2024 - în data de 18.10.2024; pentru luna aprilie 2025 - în data de 17.04.2025; pentru luna mai 2025 - în data de 15.05.2025;

- în ceea ce privește cupoanele de pensie, *emiterea automată a acestora se va realiza de către Casa Națională de Pensii Publice la momentul funcționalității platformei informatice*, Casa Județeană de Pensii Covasna neavând competențe în acest sens.

Ca urmare, Biroul Teritorial Brașov a continuat demersurile la Casa Națională de Pensii Publice, dosarul fiind în curs de soluționare. **(Dosar nr. 14094/2025)**

Israel

1. O petentă s-a adresat Biroului Teritorial Brașov, precizând că, în urma solicitării sale, Casa Județeană de Pensii Covasna i-a emis o Decizie privind respingerea pensiei anticipate parțiale - decizie provizorie, „emisă în baza Acordului cu Statul Israel”, urmând ca, la confirmarea stagiului din Israel, să îi fie emisă decizia finală.

Având în vedere că, potrivit mențiunii din cadrul deciziei enunțate, decizia provizorie nu poate fi contestată, petenta s-a readresat aceleiași Case Județene de Pensii Covasna, care i-a comunicat faptul că aceste răspunsuri din Israel parvin foarte târziu, motiv pentru care a fost îndrumată ca, în situația în care are posibilitatea, să insiste la instituția din Israel „prin familiile cu care a încheiat un contract de muncă”, pentru a reduce perioada de așteptare la răspunsul solicitat prin cererea inițială.

Petenta preciza că a luat legătura cu Casa de Asigurare din Israel (Bituach Leumi Israel), care nu i-a comunicat informațiile solicitate.

Biroul Teritorial Brașov a întreprins demersuri scrise la Casa Județeană de Pensii Covasna și la Casa Națională de Pensii Publice.

Precizăm că între statul român și statul Israel este încheiat Acordul în domeniul securității sociale, aprobat prin Legea nr. 150/2012, care menționează la art. 16, pct. 2, faptul că *dacă o persoană nu îndeplinește condițiile necesare pentru obținerea unei prestații numai în baza perioadelor de asigurare realizate în baza legislației române, instituția competentă ia în considerare, în măsura în care este necesar, perioadele de asigurare, de muncă sau de domiciliu realizate în baza legislației din Israel, atât timp cât acestea nu se suprapun, ca și când ar fi fost perioade realizate în baza legislației române.*

De asemenea, potrivit art. 7 din Regulamentul nr. 987/16-sept-2009 de stabilire a procedurii de punere în aplicare a Regulamentului (CE) nr. 883/2004 privind coordonarea sistemelor de securitate socială, *în cazul în care o persoană este eligibilă să primească o prestație sau este obligată să plătească o cotizație, în conformitate cu dispozițiile regulamentului de bază, și instituția competentă nu dispune de toate informațiile privind situația dintr-un alt stat membru, necesare pentru a calcula definitiv cuantumul prestației sau al cotizației respective, acea instituție, la cererea persoanei în cauză, acordă respectiva prestație sau calculează respectiva cotizație cu titlu provizoriu, în cazul în care un astfel de calcul este posibil, pe baza informațiilor aflate la dispoziția instituției respective. Prestația sau cotizația în cauză se recalculează odată ce instituția în cauză primește dovezile sau documentele justificative necesare.*

Casa Județeană de Pensii Covasna ne-a precizat faptul că, la emiterea deciziei finale prin cumul vechime cu vechimea efectuată în Israel, se ia în considerare doar formularul european E205 II, emis de instituția abilitată din Israel.

În urma răspunsului primit de la Ministerul Muncii și Solidarității Sociale, a rezultat că există un Aranjament administrativ semnat la București la 3 septembrie 2013, pentru aplicarea Acordului dintre România și Statul Israel în domeniul securității sociale, semnat la Ierusalim la 28 februarie 2011, potrivit căruia fiecare instituție competentă va transmite instituției competente a celeilalte părți contractante, un formular care atestă perioadele de asigurare realizate în baza propriei legislații.

În urma demersurilor instituției Avocatul Poporului, la data de 13 iunie 2023, Casa Județeană de Pensii Covasna a emis pe numele petentei, Decizia privind acordarea unor drepturi de pensie anticipată parțială în baza Acordului între Statul Israel și România, în domeniul securității sociale. (**Dosar nr. 9488/2023**)

2. O petentă²⁸ s-a adresat Biroului Teritorial Brașov și ne-a informat că a lucrat în statul Israel, în perioada 2004-2008, ca îngrijitor persoane vârstnice, în baza unui contract de muncă, având o viză de muncă obținută anual, iar la finalul fiecărui an i se comunica "Fișa 106" din care rezulta că au fost reținute și plătite contribuțiile de asigurări sociale. În acest sens, petenta reclama încălcarea dispozițiilor Legii nr. 150/2012 pentru ratificarea Acordului dintre România și Statul Israel în domeniul securității sociale, semnat la Ierusalim la 28 februarie 2011, întrucât ajunsă la vârsta pensionării i se refuză acordarea drepturilor de pensie, deși până în anul 2018 cetățenii români aflați în situații similare au beneficiat, în baza aceluiași act normativ, de drepturile cuvenite la pensie.

În vederea soluționării acestei petiții au fost întreprinse demersuri la Casa Națională de Pensii Publice și la Ministerul Muncii și Solidarității Sociale.

²⁸ Ulterior transmiterii răspunsului, petenta a dat în judecată instituția Avocatul Poporului, Casa Națională de Pensii Publice, Ministerul Afacerilor Externe, Ministerul Muncii și Protecției Sociale, însă cererea petentei a fost respinsă de instanța de judecată, întrucât a fost îndreptată împotriva unor entități fără calitate procesuală pasivă. De asemenea, Curtea de Apel Brașov a respins, ca neîntemeiată, cererea de chemare în judecată formulată de reclamantă în contradictoriu cu pârâul Ministerul Muncii și Protecției Sociale.

În urma acestor demersuri, Casa Națională de Pensii Publice, ne-a comunicat următoarele informații:

Conform art. 11 din Acordul încheiat între România și Statul Israel în domeniul securității sociale, semnat la Ierusalim la 28 februarie 2011, instituțiile competente ale părților contractante aplică propria legislație în domeniu, la acordarea de pensii în baza prezentului acord.

Astfel, în situația în care o persoană face dovada realizării de perioade de asigurare conform legislației ambelor state, vor fi acordate drepturi de pensie, sub rezerva îndeplinirii condițiilor legale, atât în sistemul public de pensii din România, cât și în sistemul de pensii din Israel, drepturi care vor fi plătite pe teritoriul statului unde aceasta are domiciliul.

Referitor la acordarea prestațiilor conform legislației din Israel, pentru valorificarea drepturilor ce se cuvin **pentru perioada lucrată în Israel** este necesară depunerea unei cereri de pensie la casa teritorială de pensii în a cărei rază teritorială domiciliază persoana, care are calitatea de instituție competentă, urmând ca această instituție să transmită în Israel cererea pentru **stabilirea drepturilor de pensie care vor fi acordate conform legislației de asigurări sociale în vigoare în Israel pentru perioada de asigurare din acest stat**, însoțită de formularele de legătură utilizate în aplicarea Acordului.

Casa Națională de Pensii Publice precizează că în scopul dovedirii perioadelor de asigurare realizate conform legislației israeliene de asigurări sociale, trebuie ca solicitantul să prezinte casei teritoriale de pensii pașaportul cu vizele și ștampilele de intrare și de ieșire din Israel, adeverințe din partea firmelor israeliene și alte documente care să confirme faptul că a lucrat în Israel.

Obligativitatea depunerii documentației solicitate de instituția competentă israeliană, revine persoanelor interesate și nu CNPP sau caselor teritoriale de pensii, instituția competentă din România asigurând doar comunicarea inter-instituțională prin transmiterea în Israel a acestei documentații și a formularelor de legătură utilizate în aplicarea Acordului.

De asemenea, Casa Națională de Pensii Publice precizează că valorificarea perioadelor de asigurare realizate în cursul carierei profesionale pentru obținerea unor drepturi de pensie are loc la momentul îndeplinirii condițiilor legale de pensionare conform dispozițiilor legislației de asigurări sociale ale statelor incidente, respectiv ulterior momentului depunerii cererii de obținere a unor drepturi de pensie din partea instituțiilor competente ale celor două state.

Totodată, suntem informați că în cursul anului 2019, precum și în anul 2020, Casa Națională de Pensii Publice a fost sesizată de cetățeni români care au desfășurat/sau desfășoară activitate profesională în Israel că instituția israeliană de asigurări sociale le-a respins, **începând cu 01.01.2019, cererile privind acordarea pensiei de bătrânețe**, motivând că legislația națională în domeniul pensiilor se aplică **exclusiv rezidenților din Israel**, deși, **până la data de 31.12.2018, au fost acordate pensii de bătrânețe cetățenilor români rezidenți în România**. Ulterior acestor sesizări, Casa Națională de Pensii Publice a întreprins demersuri pe lângă instituția israeliană, respectiv Institutul Național de Asigurări din Statul Israel, exprimându-și opinia potrivit căreia Acordul nu permite niciunei Părți Contractante aplicarea unui **tratament discriminatoriu cetățenilor celeilalte Părți Contractante**, scopul Acordului fiind acela de a proteja drepturile de asigurări sociale ale cetățenilor ambelor Părți Contractante.

De asemenea, în urma demersurilor Ministerului Muncii și Solidarității Sociale, partea israeliană a transmis că analiza aspectelor sesizate este încă în curs de desfășurare, **urmând să informeze partea română de rezultatul consultărilor** cu structurile de specialitate din Statul Israel, ulterior luării unei decizii.

De asemenea, **Ministerul Muncii și Solidarității Sociale** (în continuare, MMSS) ne-a comunicat următoarele informații:

MMSS s-a adresat în repetate rânduri autorităților și instituțiilor israeliene competente privind aspectele sesizate de cetățenii români care au lucrat în Statul Israel, fiind întreprinse demersuri pentru derularea unui dialog deschis cu partea israeliană în contextul existenței

Acordului între România și Statul Israel în domeniul securității sociale, semnat la Ierusalim la 28 februarie 2011, ratificat prin Legea nr. 150/2012.

Ca răspuns, Institutul Național de Asigurări din Statul Israel a menționat că în implementarea unui acord de securitate socială fiecare parte la acesta își aplică propria legislație, inclusiv referitor la analiza cererilor de pensie. Partea israeliană menționează totodată condițiile de eligibilitate pentru o pensie de bătrânețe conform legislației israeliene, respectiv: domiciliul și plata contribuțiilor de asigurări sociale în Statul Israel.

Partea israeliană a indicat faptul că, în conformitate cu legislația israeliană aplicabilă, **dreptul la prestații în caz de bătrânețe se aplică numai rezidenților**, ca o condiție primară a legislației israeliene care se aplică tuturor în mod egal. Este necesară, de asemenea, o perioadă de asigurare pentru care au fost plătite contribuții.

La revenirile MMSS, Institutul Național de Asigurări din Statul Israel a reiterat răspunsul de la începutul anului 2020, adăugând faptul că legislația israeliană privind dreptul la prestațiile în caz de bătrânețe nu a fost modificată.

Partea israeliană a explicat situația prin faptul că, după intrarea în vigoare a acordului bilateral, la momentul depunerii primului grup de cereri ale lucrătorilor români în Statul Israel, a existat o interpretare greșită a dreptului. Autoritățile israeliene au explicat că din această cauză au existat cazuri unde dreptul a fost confirmat, **deși nu era în conformitate cu corecta interpretare**. Cu toate acestea, s-a hotărât **să nu se anuleze dreptul acestor persoane** în aceste cazuri și în pofida celor de mai sus, contribuțiile au fost colectate de la cei care primeau prestațiile pentru perioada relevantă.

În contextul în care **autoritățile române nu au jurisdicție asupra aplicării legislației israeliene**, iar Acordul bilateral de securitate socială doar coordonează legislațiile celor două state semnate, neputând interveni în modalitatea de reglementare sau aplicare a vreunui dintre aceste legislații, în comunicările MMSS către autoritățile israeliene, a fost menționată prioritatea autorităților române de a furniza sprijin cetățenilor români care au lucrat sau lucrează în Statul Israel, precum și interesul în a identifica soluții împreună cu partea israeliană privind aspectele sesizate de cetățeni români care au lucrat sau lucrează în Statul Israel, în ceea ce privește aplicarea Acordului bilateral în domeniul securității sociale.

MMSS a comunicat părții israeliene necesitatea identificării bilaterale a soluțiilor reale, la nivel guvernamental, prin dialog tehnic și pe cale diplomatică, prin intermediul Acordului în general și nu pentru cazuri individuale, fără discriminare și acordând atenție principiilor agreeate la semnarea Acordului, având în vedere modificarea aplicării Acordului bilateral de către Institutul Național de Asigurări din Statul Israel (în continuare, INAIL) din anul 2019, după o aplicare corectă în perioada 2013-2018.

Astfel, Ministerul Muncii și Solidarității Sociale reafirmă deschiderea pentru menținerea dialogului cu partea israeliană în vederea identificării de soluții agreeate de ambele părți referitor la problema pensiilor israeliene pentru cetățenii români care au lucrat sau lucrează în Statul Israel, în contextul în care din anul 2020 au fost demarate comunicările către autoritățile israeliene atât din partea Casei Naționale de Pensii Publice, Ministerului Muncii și Solidarității Sociale, cât și cele la nivel diplomatic, prin intermediul Ambasadei României la Tel Aviv.

Față de cele menționate, întrucât autoritățile române nu au jurisdicție asupra aplicării legislației israeliene, i s-a comunicat petentei să urmărească modul în care va fi soluționată acțiunea aflată în desfășurare în fața instanței judecătorești israeliene, acțiune intentată de cetățeni români pentru obținerea unei pensii de bătrânețe.

Totodată, petentei i s-a comunicat să păstreze legătura cu Ministerul Muncii și Solidarității Sociale pentru a fi informată cu privire la demersurile efectuate de partea română în scopul identificării unor soluții benefice cetățenilor români care au lucrat sau lucrează în statul Israel. **(Dosar nr. 977/2022)**

3. Un petent s-a adresat Biroului Teritorial Pitești în ceea ce privește modalitatea de valorificare a drepturilor ce i se cuvin, pentru perioada lucrată în statul Israel.

Potrivit documentelor pe care ni le-a anexat, am constatat că acesta s-a adresat Ministerului Muncii și Solidarității Sociale, care i-a adus la cunoștință, stadiul demersurilor întreprinse cu partea israeliană, în contextul existenței Acordului dintre România și Statul Israel, în domeniul securității sociale, semnat la Ierusalim, la data de 28 februarie 2011, ratificat prin Legea nr. 150/2012.

De asemenea, am constatat că petentul a primit și un răspuns din partea Institutului Național de Asigurări din statul Israel, cu privire la cererea referitoare la acordarea pensiei pentru limită de vârstă, care a fost respinsă conform legislației specifice statului Israel.

Motivul respingerii cererii de acordare a pensiei pentru limită de vârstă în cazul petentului, îl reprezintă faptul că Institutul Național de Asigurări din statul Israel consideră că acesta și-a desfășurat activitatea profesională, în baza unei vize de muncă și conform evidențelor acestei autorități, *nu a fost recunoscut ca rezident al statului Israelian*.

Potrivit dispozițiilor art. 11- Dispoziții pentru pensii, din Acordul din 2011 între România și Statul Israel în domeniul securității sociale, ratificat prin Legea nr. 150/2012, documentul menționează că în privința pensiilor există regula potrivit căreia, *instituțiile competente ale părților contractante aplică propria legislație în domeniu, la acordarea de pensii în baza prezentului acord*.

În contextul în care autoritățile române nu au nicio jurisdicție asupra legislației israeliene, comunicările între cele două state au fost derulate la nivel tehnic, politic și diplomatic, în conformitate și cu prevederile art. 27-Soluționarea diferendelor, pct. 2 din Acordul din 2011 între România și Statul Israel în domeniul securității sociale, ratificat prin Legea nr. 150/2012, potrivit cărora *în cazul în care autoritățile competente nu pot soluționa aceste diferende, conform paragrafului 1 al prezentului articol, părțile contractante vor depune toate eforturile să le soluționeze prin negocieri pe cale diplomatică*.

Institutul Național de Asigurări din statul Israel i-a transmis petentului, la data de 28.04.2022, o solicitare, de furnizare a unor documente suplimentare, necesare în vederea analizării cererii referitoare la acordarea pensiei pentru limită de vârstă, conform legislației de asigurări sociale din Israel, pentru perioada lucrată în Israel.

Din petiția formulată, nu reiese dacă petentul a răspuns la această solicitare a Institutului Național de Asigurări din statul Israel și dacă a transmis documentele solicitate, prin intermediul Casei Județene de Pensii Vâlcea. **(Dosar nr. 768/2022)**

4. Un petent s-a adresat Biroului Teritorial Pitești, în ceea ce privește modalitatea de valorificare a drepturilor ce i se cuvin, pentru perioada pe care acesta a lucrat-o în statul Israel.

Potrivit documentelor pe care ni le-a anexat, am constatat că i-a fost emisă de către Casa Județeană de Pensii Argeș, la data de 27 septembrie 2022, decizia privind respingerea acordării pensiei comunitare naționale, motivul respingerii fiind acela că vârsta la data cererii era mai mică decât vârsta standard de pensionare. Stagiul total de cotizare pe care l-a realizat, a fost de 32 de ani, 4 luni și 26 de zile în România, iar în Israel, a fost de 4 luni.

În legătură cu această situație, petentul a menționat că în perioada 09.1997-31.06.2002, a lucrat pe teritoriul statului Israel, la o firmă care avea ca obiect de activitate domeniul construcții. **(Petiție nr. 2308/2023)**

5. O petentă, cu domiciliul în România, s-a adresat instituției Avocatul Poporului, precizând faptul că a lucrat în Israel 15 ani și 9 luni, cu contract de muncă și viză de ședere, pe toată perioada având reședință obținută de la ministerul de interne israelian, însă i se refuză recunoașterea dreptului la pensie, motiv pentru care, împreună cu alte zece persoane aflate în

aceeași situație, a dat în judecată Casa Națională de Pensii din Israel, Bituach Leumi. (**Petiție nr. 1101/2022**)

6. Un petent s-a adresat la Biroul Teritorial Brașov, fiind nemulțumit de refuzul recunoașterii dreptului său de pensie de către autoritățile publice din statul Israel, raportat la perioada în care a muncit în această țară.

Astfel, prin petiția adresată, petentul precizează faptul că a desfășurat activitate în muncă timp de 8 ani în statul Israel, însă angajatorul său nu a plătit cotizația pentru pensie pentru întreaga perioadă, motiv pentru care, în virtutea Convenției încheiate între statul Israel și România în domeniul securității sociale, *Institutul Național de Asigurări din Israel i-a comunicat petentului, un document prin care i-au fost recunoscute doar 59 de luni cu drept de pensie*. Petentul apreciază că statul Israel i-a refuzat dreptul la pensie inclusiv pentru aceste 59 de luni din cauza faptului că nu a avut rezidența în acest stat, pentru perioada în care a lucrat acolo. De asemenea, domnia sa consideră că *statul Israel nu a calculat în mod corect perioada lucrată pentru care au fost plătite contribuțiile pentru pensie* și precizează că, deși a plătit aceste sume de bani, statul Israel nu îi recunoaște dreptul la pensie cuvenit.

I. Având în vedere că din corespondența anterioară purtată între Avocatul Poporului din România și Ombudsmanul Israelului, în domeniul pensiilor, acesta din urmă a menționat faptul că se apreciază comunicarea unor petiții specifice pe care Avocatul Poporului din România le-a primit și care vor fi investigate, conform competenței Ombudsmanului Israelului, în sensul posibilității analizării de la caz la caz, de către instituția Avocatul Poporului a oportunității medierii prin înaintarea unor adrese scrise Ombudsmanului din țara unde este situată autoritatea publică reclamată, **a fost înaintată o adresă în atenția Ombudsmanului Israelului**, prin care am solicitat sprijinul în soluționarea aspectelor semnalate de către petent.

Ombudsmanul Israelului ne-a comunicat următoarele:

- potrivit Institutului Național de Asigurări (NII), tratatul dintre statele Israel și România privind securitatea socială face posibilă cumularea perioadelor de asigurare înregistrate în cele două țări;

- NII implementează tratatul semnat de Israel și România în conformitate cu hotărârea Tribunalului Regional de Muncă din Haifa NI/16067-09-19;

- în acest caz, instanța a stabilit că, potrivit legii din Israel, cetățenii români care au lucrat în Israel ca îngrijitori nu vor avea dreptul la pensie pentru limită de vârstă, întrucât nu mai sunt rezidenți în Israel;

- cu toate acestea, întrucât între anii 2014-2018, NII a recunoscut în mod eronat eligibilitatea la pensie pentru limită de vârstă a cetățenilor români care au lucrat în Israel, în pofida prevederilor legale menționate, instanța a statuat că cererile pentru această prestație care au fost depuse la NII până la 31.12.2019 trebuie aprobate; cererile depuse după această dată vor fi respinse;

- în ceea ce privește cazul petentului, ale cărui documente au fost transmise către Ombudsmanul Israelului, **ne-a fost solicitată informarea dacă și când petentul a depus o cerere de pensie pentru limită de vârstă la NII, precum și o copie a acesteia**.

Ca urmare, ulterior contactării telefonice a petentului, acesta a depus la Biroul Teritorial Brașov un răspuns al NII la cererea sa înaintată acestei instituții publice din Israel în data de 19 august 2019, deci anterior datei de 31.12.2019. Revendicarea petentului a fost la acel moment respinsă, întrucât nu ajunsese la vârsta de pensionare și nu acumulase „perioada corespunzătoare privind bătrânețea”.

II. Ulterior revenirii la Ombudsmanul Israelului, cu documentele solicitate, inclusiv a unei declarații olografe prin care petentul a împuternicit Instituția Avocatul Poporului să se adreseze Ombudsmanului Israelului, acesta ne-a comunicat următoarele:

- petentul a depus prima cerere de pensie pentru limită de vârstă la data de 19.08.2019, dar, din moment ce acesta este născut în iulie 1954, la momentul depunerii acestei cereri, nu împlinise încă vârsta de eligibilitate. Prin urmare, cererea sa a fost respinsă;

- petentul a depus o cerere suplimentară la NII în ianuarie 2024, după ce a împlinit vârsta de pensionare. Eligibilitatea sa a fost din nou examinată, în conformitate cu prevederile legale existente în Israel și cu hotărârile judecătorești referitoare la această problemă, care stabilesc că o persoană care are reședința în Israel în baza unui permis de muncă nu este definită ca rezident al Israelului în sensul Legii asigurărilor naționale 5714-1953 și perioada de asigurare a acestora în Israel nu va fi luată în considerare ca perioadă de eligibilitate. În consecință, a fost respinsă și a doua cerere a petentului, întrucât acesta nu reușise să acumuleze perioada de eligibilitate necesară.

Ombudsmanul Israelului ne comunică prin aceeași adresă, că solicitarea unei alte petente care se adresase instituției Avocatul Poporului, al cărei caz fusese menționat printr-o adresă transmisă Ombudsmanului Israelului în data de 15.03.2024, a fost aprobată de NII în data de 05.06.2023, fiind stabilit că aceasta este eligibilă pentru o pensie completă pentru limită de vârstă, începând din august 2019, cu un spor suplimentar de vechime de 12 ani. **(Dosar nr. 15837/2024)**

Potentul a revenit cu o nouă petiție la Biroul Teritorial Brașov, fiind întreprinse demersuri scrise la Casa Națională de Pensii Publice. Dosarul este în curs de soluționare. **(Dosar nr. 26507/2025)**

Algeria

Un petent s-a adresat Biroului Teritorial Pitești, în ceea ce privește transferul în România a drepturilor de pensie obținute pentru perioada lucrată în Republica Algeriană Democratică și Populară.

Acesta ne-a menționat în petiție, că a fost nevoit să se deplaseze personal în fiecare an în Republica Algeriană Democratică și Populară, pentru a-și putea încasa drepturile de pensie, datorită faptului că până în prezent *nu s-a reglementat încă între Guvernul României și Guvernul Republicii Algeriene Democratice și Populare, actualizarea cadrului juridic bilateral, în domeniul securității sociale, prin încheierea unei noi Convenții care să prevadă exportul pensiilor între cele două state.*

În acest sens, s-a adresat în repetate rânduri, autorităților publice cu atribuții de reglementare a acestei situații, solicitând sprijinul pentru îndreptarea aspectelor sesizate, într-un mod favorabil care să permită exportul de prestații, respectiv a drepturilor de pensii, între România și Republica Algeriană Democratică și Populară, însă situația sesizată nu fost nici până la această dată soluționată.

Potentului i-au fost comunicate prevederile art. 17 alin. (1) și alin. (2) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată și a fost îndrumat să reia demersurile către Ministerul Muncii și Solidarității Sociale, având în vedere dispozițiile art. 6 alin. (1), pct. 28 z) din Hotărârea nr. 23/2022 privind organizarea și funcționarea Ministerului Muncii și Solidarității Sociale, urmând ca, în situația în care autoritate publică nu îi va răspunde, sau răspunsul primit îl va nemulțumi, să se readreseze instituției Avocatul Poporului cu o nouă petiție. **(Petiție nr. 8267/2023)**

Iraq

Un petent s-a adresat instituției Avocatul Poporului, semnalând faptul că a lucrat în perioada 2007-2013, în calitate de angajat al Ambasadei SUA din Baghdad, Republica Iraq, motiv pentru care a încercat prin mai multe modalități să contacteze autoritățile americane competente pentru a se interesa asupra posibilității eligibilității pentru acordarea unei pensii, fără avea niciun rezultat concludent. În urma demersurilor întreprinse la Ministerul Muncii și Solidarității Sociale, a rezultat că în data de 23 martie 2023 a fost semnat Acordul în domeniul securității sociale între România și Statele Unite ale Americii, urmând ca de acesta să beneficieze persoanele care sunt

sau au fost asigurate în unul sau ambele state, precum și persoanele ale căror drepturi derivă, conform legilor aplicabile, de la acestea și că acordarea proporțională a pensiei de către fiecare stat pe baza principiului totalizării se face în funcție de perioadele de asigurare realizate în sistemul fiecăruia dintre state. (**Dosar nr. 24855/2023**)

X. b. Franța. Demersuri întreprinse în urma sesizării din oficiu a instituției Avocatul Poporului

Instituția Avocatul Poporului, prin Biroul Teritorial Oradea, s-a sesizat din oficiu și a dispus efectuarea unor demersuri scrise la Casa Județeană de Pensii Bihor în vederea verificării informațiilor apărute în mass-media, potrivit cărora, ajunși la vârsta pensionării, nu puțini români sunt forțați la austeritate din ziua retragerii din activitate până la "intrarea în plată" a pensiilor. Așteptarea durează pentru cei din țară cel mult 45 de zile, dar pentru cei plecați poate fi și de un an.

O fostă profesoară stabilită în Franța și-a revendicat pensia din țară în vara anului 2021, dar birocrăția românească nu-i considera dosarul complet, ceea ce a aflat abia la finele anului, când a întrebat de ce nu îi fusese soluționat. I s-au mai cerut acte și le-a trimis, dar după 10 luni tot nu a primit decizia de pensionare. Problema i-a fost rezolvată abia după ce a sesizat cotidianul de presă „Bihoreanul”, care a descoperit că situația nici măcar nu e una specială. În același impas intră, an de an, sute de români din Franța.

Prin Caisse Nationale d'Assurance Vieillesse des Professions Libérales (CNAVPL - Casa Națională de Asigurări la Bătrânețe și pentru Profesii Liberale), doamna în cauză a cerut Casei Naționale de Pensii din România să-i fie acordată pensia pentru stagiul de muncă din țară. Abia în decembrie 2021, Casa Județeană de Pensii Bihor a admis că primise dosarul, dar a stabilit că era incomplet: lipseau copiile cărții de muncă. Acestea, spune fosta profesoară, au fost depuse la C.N.A.V.P.L., care a întocmit un "tabel actualizat al carierei", conform cărții de muncă, și l-a trimis în România, așa cum cereau protocoalele europene, sub forma unor formulare - E202F, E205F și E207F.

Petenta a trimis și copiile cărții de muncă, dar nu a primit niciun răspuns de la Casa Județeană de Pensii Bihor.

Ca urmare a demersurilor efectuate, Casa Județeană de Pensii Bihor ne-a comunicat următoarele:

Aspectele prezentate în presă au făcut obiectul unor verificări în ceea ce privește încadrarea în termenul rezonabil de soluționare al dosarelor (admiterea unei decizii de acordare/respingere a pensiei) stabilit de Casa Națională de Pensii Publice (6 luni de la data înregistrării la instituția competentă a cererii privind acordarea drepturilor de pensie comunitară).

Instituția sesizată menționează că legislația care reglementează modalitatea de înregistrare și soluționare a cererilor privind acordarea drepturilor la pensie comunitară (Regulamentul CE nr. 883/2004 al Parlamentului European și al Consiliului din 29.04.2004, Regulamentul CE nr. 987/2009 al Parlamentului European și al Consiliului din 16.09.2009, Regulamentul CE nr. 988 al Parlamentului European și al Consiliului), nu prevede un termen de soluționare al acestora.

Cerere doamnei din cazul prezentat în articolul de presă a fost soluționată la Casa Județeană de Pensii Bihor în termen de 3 luni și 29 de zile.

În urma verificărilor efectuate, s-a constatat că, la data redactării răspunsului, la nivelul Casei Județene de Pensii Bihor nu existau dosare nesoluționate cu un termen mai mare de 6 luni.

Numărul dosarelor depuse în perioada 2021-2022 de către românii stabiliți în străinătate pentru acordarea drepturilor de pensie din România este 11426, iar soluționate sunt 9493 dosare.

Modalitatea de lucru privind dosarele de pensie depuse de cei care au desfășurat activități în România, dar au domiciliul în străinătate, este următorul:

- cererile privind înscrierile noi la pensie, transmise de către instituțiile de instrumentare din străinătate, se înregistrează după primirea acestora prin curier poștal sau poșta electronică;

- în cazul în care o altă Casă de Pensii din România are în plată un dosar de pensie pe numele solicitantului de pensie, dosarul se transferă la județul în cauză;
- în cazul în care o altă Casă de Pensii din România a emis anterior un formular E205RO (certificat privind calitatea de asigurat în România) sau o decizie de respingere a unei cereri de pensie, se solicită transmiterea dosarului în cauză la respectiva Casă de Pensii din România;
- după completarea dosarului primit și înregistrat la Casa Județeană de Pensii Bihor, se efectuează calculul drepturilor la pensie conform prevederilor legale naționale și europene;
- ca urmare a efectuării calculului de drepturi de pensie europeană/internațională, se emite decizia de acordare/respingere drepturi de pensie comunitară;
- decizia emisă ca urmare a efectuării calculului drepturilor la pensie comunitară se expediază către solicitantul drepturilor la pensie și către instituția de instrumentare care a solicitat acordarea drepturilor la pensie;
- în cazul în care a fost emisă decizie de acordare a drepturilor de pensie comunitară, împreună cu decizia de acordare a drepturilor de pensie se transmite către beneficiarul drepturilor la pensie și un set de documente necesare punerii în plată a drepturilor la pensie (certificat de viață, declarație de transfer, instrucțiuni de completare și transmitere);
- decizia emisă împreună cu formularele comunitare stabilite de Regulamentele Comunitare (Formular E001RO, E210RO, E205RO) se expediază către instituția de instrumentare;
- drepturile de pensie se pun în plată după retransmiterea către Casa Județeană de Pensii Bihor a certificatului de viață completat și semnat conform instrucțiunilor, a declarației de transfer și a datelor bancare.

În concluzie, Casa Județeană de Pensii Bihor a soluționat dosarul care a făcut obiectul articolului de presă, încadrându-se în termenul de 6 luni stabilit de Casa Națională de Pensii Publice. **(Dosar nr. 335/2022)**

XI. CONCLUZII

Deși Uniunea Europeană nu a stabilit un termen de soluționare a cererilor de pensii internaționale, având în vedere specificul fiecărui stat membru și al fiecărui caz în parte, statele membre sunt îndrumate să adopte anumite reglementări care să stabilească termene în cadrul cărora instituțiile competente în domeniul pensiilor să analizeze și să soluționeze cererile de acordare a pensiei cu element de extraneitate sau să transmită informațiile și documentele necesare instituțiilor omoloage din celelalte state, după caz.

În prezent, la nivelul Casei Naționale de Pensii Publice, nu există un cadru legal care să reglementeze la nivelul tuturor caselor teritoriale de pensii, modul de soluționare a cererilor privind recunoașterea dreptului la pensie a cetățenilor români care au efectuat stagii de muncă în străinătate, în special în statele membre UE, dar și în statele terțe.

În aceeași idee, adăugăm că, deși din răspunsul unei case teritoriale de pensii rezultă că la nivel național se realizează lunar o centralizare a dosarelor care depășesc un termen de 6 luni de la data depunerii cererii, *nu este reglementată o procedură referitoare la demersurile pe care toate casele teritoriale de pensii trebuie să le efectueze pentru obținerea documentelor necesare din străinătate, ceea ce poate reprezenta o practică neunitară la nivel administrativ.*

De exemplu, o casă teritorială de pensii poate transmite instituției omoloage trei reveniri privind solicitările inițiale, iar o altă casă teritorială de pensii poate transmite o singură revenire, în același interval de timp.

De asemenea, unele case teritoriale de pensii menționează că revenirile sunt întocmite prin intermediul Direcției Relații Internaționale din cadrul Casei Naționale de Pensii Publice București (la nivel central), ulterior transmisei din teritoriu la CNPP, a raportării lunare referitoare la situațiile care au atins termenul de așteptare de 6 luni. Pe de altă parte, alte case teritoriale de pensii precizează că ele fac aceste reveniri (la nivel teritorial).

Din nou, o aplicare neunitară a legii, cu consecințe deosebite asupra efectivității dreptului la pensie a beneficiarilor, îl reprezintă faptul că *unele case teritoriale de pensii emit decizii provizorii privind dreptul la pensie, iar altele consideră că nu pot emite o astfel de decizie câtă vreme nu dețin toate informațiile necesare privind stagiul de cotizare* a persoanei în cauză, alcătuit din însumarea activității în muncă desfășurate în țară cu cea din străinătate.

Acest ultim aspect este deosebit de important, având în vedere și faptul că decizia provizorie nu poate fi atacată în instanța de judecată de către persoana solicitantă, aceasta neavând astfel mijloacele necesare exercitării dreptului la un proces echitabil, astfel cum acesta este reglementat de art. 6 alin. (1) din Convenția Europeană a Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale, respectiv a aplicării principiului accesului liber în justiție, reglementat de art. 21 din Constituția României.

De asemenea, lipsa unui cadru legal adecvat la nivel național poate conduce, în cele din urmă, la privarea persoanei care solicită recunoașterea dreptului la pensie, de mijloacele necesare unui trai decent, contrar dispozițiilor art. 47 din Constituția României.

Fără a nega eforturile depuse de Ministerul Muncii, Familiei, Tineretului și Solidarității Sociale, de Casa Națională de Pensii Publice și de reprezentanții ambasadelor României din statele membre sau terțe pentru reducerea numărului de cazuri care întâmpină dificultăți în soluționarea cererilor de acordare a pensiei prin luarea în calcul a stagiului de muncă efectuat în străinătate, apreciem că Statul român poate depune diligențele necesare prin crearea acestui cadru legal în condițiile anterior menționate, care să fie aplicabil la nivelul tuturor caselor teritoriale de pensii și a celor din Municipiul București, asigurând astfel o transparență mai mare a demersurilor efectuate și a eficienței acestora, în raport cu persoanele în cauză.

Actul administrativ cu caracter normativ ar urma să reglementeze o procedură la nivel național referitoare la demersurile pe care casele teritoriale de pensii trebuie să le efectueze pentru obținerea documentelor necesare din străinătate, privind recunoașterea dreptului la pensie a cetățenilor români care au efectuat stagii de muncă în străinătate în statele membre UE, dar și în statele terțe, în special în cazul acelor cereri care nu pot fi soluționate ca urmare a depășirii unui termen de 6 luni (de la data depunerii cererii), de către autoritățile administrative omologe.

Din informațiile prezentate la pct. VII, Tabel nr. 1, rezultă că cele mai multe solicitări nesoluționate se regăsesc **la nivelul Italiei, urmată de Grecia, dar și la nivelul Israelului, dacă ne referim la state terțe.** De asemenea, anumite dificultăți de colaborare interinstituțională au fost regăsite la nivelul autorităților omologe din **Republica Moldova** sau **Franța**.

Ministerul Afacerilor Externe se implică în soluționarea diplomatică a aspectelor referitoare la recunoașterea stagiului de cotizare în beneficiul cetățenilor români care au lucrat în străinătate.

XII. PROPUNERI

1. Completarea prevederilor art. 127 din Legea nr. 360/2023 privind sistemul public de pensii cu prevederea potrivit căreia deciziile provizorii emise de casele teritoriale de pensii în situațiile în care solicitantul a efectuat stagiul de cotizare în străinătate sunt obligatorii și pot fi contestate, în termen de 45 de zile de la comunicare, la instanța judecătorească competentă. Reglementarea legală este necesară pentru a permite titularului dosarului de pensie exercitarea unei căi de atac împotriva deciziei respective și a realizării concordanței cu prevederile art. 48 alin. (1) și art. 50 alin. (3) din Regulamentul (CE) nr. 987/2009 sau de punere în aplicare a acordurilor pe care România le-a încheiat în domeniul pensiilor.

2. Elaborarea și emiterea de către Președintele Casei Naționale de Pensii Publice a unui Ordin care să reglementeze procedura aplicabilă la nivelul caselor teritoriale de pensii pentru obținerea documentelor necesare din străinătate cu privire la confirmarea stagiului de cotizare, în condițiile depășirii unui termen de 6 luni de la data înregistrării dosarului de acordare a pensiei, prin transmiterea către autoritățile/instituțiile publice omologe din străinătate a unor reveniri la solicitările inițiale, cu o anumită ritmicitate, cum ar fi, de exemplu, la 3 (trei) luni.

3. Continuarea demersurilor de către Ministerul Afacerilor Externe și de către Ministerul Muncii, Familiei, Tineretului și Solidarității Sociale pentru punerea în aplicare a Aranjamentului administrativ semnat la București la 3 septembrie 2013, pentru aplicarea Acordului dintre România și Statul Israel în domeniul securității sociale (2011), potrivit căruia fiecare instituție competentă va transmite instituției competente a celeilalte părți contractante, un formular care atestă perioadele de asigurare realizate în baza propriei legislații și care ar trebui să vizeze și simpla recunoaștere a stagiilor de cotizare a cetățenilor români în Israel, nu doar recunoașterea dreptului la pensie *per se*. Această comunicare ar trebui să aibă loc într-un termen rezonabil, care să nu afecteze dreptul la un nivel de trai decent al persoanei solicitante privind recunoașterea dreptului de pensie în România.

4. Intensificarea colaborării dintre Casa Națională de Pensii Publice din România și instituția omologă din Republica Moldova, pentru respectarea Acordului încheiat între România și Republica Moldova în acest domeniu.

5. Intensificarea colaborării între Ministerul Muncii, Familiei, Tineretului și Solidarității Sociale și Casa Națională de Pensii Publice și autoritățile/instituțiile publice omologe din Franța, Grecia, Belgia etc. având drept scop sprijinirea asiguraților și beneficiarilor sistemului public de pensii din România, dar și a românilor care au reședința în aceste țări, în vederea obținerii drepturilor de asigurări sociale, prin organizarea unor întâlniri periodice și a elaborării unor protocoale de colaborare. Aceste colaborări pot fi inițiate și cu alte state, cu mai puține cazuri semnalate, cum ar fi de exemplu, Algeria, însă demersurile întreprinse trebuie subsumate situațiilor concrete semnalate în domeniul pensiilor de către persoanele solicitante.

6. Reanalizarea de către Ministerul Muncii, Familiei, Tineretului și Solidarității Sociale a oportunității modificării art.16 pct.1 din Acord în sensul recunoașterii în beneficiul persoanei care deja îndeplinește condițiile necesare pentru obținerea unei pensii conform legislației din România, inclusiv a stagiului de cotizare efectuat în Israel, urmând ca partea română să inițieze o nouă etapă de negocieri cu partea israeliană.

7. Informarea publică și consilierea cetățenilor români, prin inițiativa Ministerul Muncii, Familiei, Tineretului și Solidarității Sociale, cu privire la impedimentele cu care aceștia se pot confrunta dacă doresc să plece într-un stat terț pentru a muncii, din perspectiva recunoașterii dreptului la pensie pe teritoriul aceluia stat.